

vergadering **C122**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 1 februari 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de procedure van de milieubeweging tegen de 'misleidende informatie' over het Vlaamse GLB-plan – 1174 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van het Vlaamse strategische landbouwplan – 1179 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Aarhusprocedure, ingesteld tegen het 'Vlaams Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023-2027' – 1187 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het 'Vlaams Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023-2027' – 1244 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de blokkering van Europese landbouwsubsidies – 1263 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het mestrapport van de Vlaamse Landmaatschappij – 1131 (2022-2023)	22
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over duurzaam bodembeheer in het Vlaamse landbouwbeleid – 1250 (2022-2023)	27
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de korte keten in Vlaanderen – 1180 (2022-2023)	30
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de problemen in de sierteeltsector – 1181 (2022-2023)	35
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het NuReDrain project ter bestrijding van nutriënten uit diffuse bronnen – 1228 (2022-2023)	39
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de erkende brede weersverzekeringen voor landbouwers in 2023 – 1281 (2022-2023)	41

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opleidingsvoorwaarden voor startende en overnemende landbouwers bij lopende of nieuwe dossiers voor steun vanwege het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds

– 1282 (2022-2023)

44

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de procedure van de milieubeweging tegen de 'misleidende informatie' over het Vlaamse GLB-plan

– 1174 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitrol van het Vlaamse strategische landbouwplan

– 1179 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Aarhusprocedure, ingesteld tegen het 'Vlaams Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023-2027'

– 1187 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het 'Vlaams Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023-2027'

– 1244 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de blokkering van Europese landbouwsubsidies

– 1263 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Goeiemorgen, dit onderwerp beroert vele gemoederen, er is een heel palet aan vragen over hetzelfde thema. Collega Vandenhove mag van wal steken. Het zal voor de laatste collega's in de rij een uitdaging zijn om nog wat aan te vullen ten opzichte van wat reeds werd gezegd door de andere collega's. We zullen zien hoe het loopt.

De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega's, minister, de laatste weken is inderdaad niet uit het nieuws weg te slaan dat milieuorganisaties Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu (BBL) een Aarhusprocedure hebben ingesteld bij de Europese Commissie tegen uw plan, al zeggen sommigen dat het tegen de Vlaamse minister van Landbouw Jo Brouns is, en eigenlijk is dat zo.

De milieubeweging is zeer duidelijk en vindt dat de Vlaamse Regering hen heeft misleid in het kader van het Vlaamse GLB-plan (gemeenschappelijk landbouwbeleid). Met deze procedure, die sinds 2021 bestaat, willen ze de Europese Commissie vragen om een stap terug te zetten in de goedkeuring van het GLB en willen ze dus een herevaluatie.

Tegen eind vorig jaar moest België, net zoals de andere lidstaten, een strategisch plan opstellen dat het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid lokaal zou vertalen voor de periode van 2023 tot 2027. Na een aantal bijstellingen, waarover we het in deze commissie hebben gehad, ging het licht voor het Vlaamse plan op groen. De milieubeweging reageerde toen echter vernietigend, noemde het plan eerder een gemiste kans en sprak over misleiding. Al snel werd ook duidelijk dat het plan werd ingediend zonder bespreking binnen de Vlaamse Regering – daarover krijgen we straks misschien de nodige uitleg, minister – , dat er geen goedgekeurd plan-MER (milieueffectrapport) was, dat er geen studie was die de effecten op

natuurvlak onderzoekt, laat staan dat er een doorwerking van de bevindingen uit die rapporten plaatsvond.

Tijdens de officiële opening van Agriflanders verwees u nog naar het gewijzigde advies van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Terwijl het ANB in februari vorig jaar wel een positief advies afleverde, werd dat later opnieuw ingetrokken wegens onvoldoende kwaliteitsvol. De milieubewegingen stellen nu dat het plan “waar honderden miljoenen landbouwsubsidies van afhangen bewust juridisch zeer wankel is opgesteld. Een kaakslag voor landbouwers en maatschappij.” Dat is een citaat, het is immers geen uitspraak van mij, maar wel van de natuurverenigingen.

Natuurpunt en BBL roepen nu voor het eerst de Aarhusprocedure in. Die geeft milieu- en natuurverenigingen sinds 2021 de optie om een beslissing van de Europese Commissie in vraag te stellen op basis van haar eigen milieuwetgeving. Op die manier krijgt de Europese Commissie de kans om haar beslissing te herzien zonder tussenkomst van een rechter.

Een bijkomende beschouwing bij dit hele gebeuren is dat hiermee duidelijk wordt dat het over landbouwdossiers in de Vlaamse Regering elke dag erger wordt en dat de akkoorden verder af zijn dan ooit. Ik refereer ook even aan het nieuws van deze ochtend, vandaag in de kranten, over Zaventem, waar wat het stikstofakkoord betreft de milieuverenigingen worden gekoppeld aan de problematiek van de landbouw. Een gevolg van dit alles is natuurlijk het uitstel voor onze Vlaamse landbouwers om eventueel steun te kunnen genieten voor groene investeringen.

Minister, hoe reageert u op de toch wel vrij zware beschuldigingen van Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu dat u en uw administratie de Europese Commissie bewust hebben misleid – zij gebruiken dat woord?

Wat is uw reactie op het feit dat de milieubeweging op basis van deze beschuldigingen voor het eerst de Aarhusprocedure zal instellen? Bent u ervan overtuigd dat het huidige plan de nieuwe toets zal doorstaan?

Waarom en op basis van welke argumenten paste het ANB zijn advies rond het Vlaamse GLB aan? Wanneer was u als minister van Landbouw hiervan op de hoogte? Had u hierover overleg met het agentschap of met uw collega van Omgeving?

Wanneer zal het Vlaamse GLB-plan worden goedgekeurd in de Vlaamse Regering? Zal dat vrijdag gebeuren, zoals u de laatste dagen hebt aangekondigd? Hoeveel staat het met de besprekingen hiervan?

Aan de Vlaamse vertaling van het Europese GLB hangen heel wat subsidies vast. Deze nieuwe ontwikkelingen zorgen voor ongerustheid bij de Vlaamse landbouwers. Wat zult u doen om die ongerustheid snel weg te nemen wanneer het plan inderdaad niet snel wordt goedgekeurd?

Gaat u hierover in overleg met de milieu- en landbouwverenigingen en zeker ook met de minister van Omgeving? Wanneer zal dat overleg plaatsvinden?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik denk dat het weinig zin heeft dat wij met vijf dezelfde inleiding geven. Iedereen heeft het inderdaad over de Aarhusprocedure die werd ingesteld door Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu. Even terzijde: ik heb niets tegen Natuurpunt, maar ik heb het even opgezocht en Natuurpunt heeft momenteel 20.200 hectare in eigendom en huurt nog eens 8000 hectare erbij. Ze hadden vorig jaar een inkomen van 70 miljoen euro, vooral subsidies. Daarmee is Natuurpunt na de Belgische en de Vlaamse staat de grootste grootgrondbezitter in Vlaanderen. Dat mag toch ook wel eens gezegd worden, denk ik.

Het gaat hier dus inderdaad over het instellen van de Aarhusprocedure. Het gaat ook over het gewijzigde standpunt van het ANB. Dat vind ik nog straffer dan wat de milieubewegingen doen. Alhoewel, het is de eerste keer dat zo'n procedure wordt ingesteld. Het zou mij trouwens vrij eigenaardig lijken, minister, dat u aan misleiding zou doen. Ik denk dat andere ministers misschien wel aan misleiding doen, want met de procedure die werd opgestart door Natuurpunt en BBL en het gewijzigde standpunt van het ANB, zou ik durven te zeggen dat een minister daar misschien de aanzet toe heeft gegeven. Ik denk dat het veeleer in die richting gaat dan dat er sprake is van misleiding door de minister van Landbouw.

De vragen zijn er en moeten beantwoord worden. Het probleem is natuurlijk dat door heel die procedure en de gewijzigde houding van het ANB het Vlaams strategisch landbouwbeleid on hold staat en dat daarmee momenteel 300 miljoen euro bevroren is. Dat is 300 miljoen euro die bestemd is voor de landbouwers, en dan vooral voor de verduurzaming van de landbouw. Ik heb de indruk dat degenen die klacht indienen en procedures opstarten, niet goed weten waarvoor die 300 miljoen euro eigenlijk bedoeld is.

Minister, mijn vragen zijn een beetje identiek aan die van de vorige spreker, maar dan vanuit een andere invalshoek. Welke gevolgen heeft het instellen van die procedure op de uitrol van het Vlaams strategisch landbouwplan? Hoe wordt dat aangepakt? Hoe reageert u daarop?

Hebt u intussen overleg gehad met de milieuverenigingen? Wordt daar ook over gesproken met de minister van Omgeving? Blijkbaar is er tussen jullie twee een soort open oorlog. Jullie gaan naar een clash op de kap van de landbouwers, en zeker van de jonge landbouwers. Minister Demir wil dat op een of andere manier versnellen en al die dossiers aan elkaar koppelen. U bent daar geen voorstander van. Waar gaan we vrijdag dan eigenlijk naartoe? Naar een volledige clash? Of gaan we het nog enkele weken uitstellen?

Het belangrijkste is dat landbouwers zo snel mogelijk rechtszekerheid krijgen, zeker wat het stikstofakkoord betreft. Er worden immers heel wat interpretaties gegeven aan dat stikstofarrest. U zat samen met een eminent jurist op PlattelandsTV en ik had de indruk dat de jurist zei dat dat arrest volgens de interpretatie van de rechters is, maar dat het niet aan de rechters is om een wet te interpreteren. Ook daarover is er dus wel wat discussie.

Er zijn dus een aantal zaken, minister, waar ik graag een antwoord op zou krijgen. Hoe moet het nu verder? Hoe moet het verder met die dossiers? Ik heb het zevende mestactieplan (MAP 7) dan nog niet genoemd. Ik heb de indruk dat minister Demir dat allemaal aan elkaar wil koppelen om toch maar haar grote gelijk te krijgen in het stikstofdossier.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik ga proberen niet in herhaling te vallen. Collega Vandenhove heeft al goed geschetst wat er voor ons ligt. Het Vlaams strategisch plan wacht nu nog op goedkeuring door de Vlaamse Regering. Dat is natuurlijk bijzonder jammer voor onze boeren, want zij hebben al langer nood aan rechtszekerheid. Wat we nu krijgen is eigenlijk het ondergraven van de rechtszekerheid omdat er natuurorganisaties zijn die een beroep doen op de Aarhusprocedure. Daar kunnen heel wat vragen rond gesteld worden, want het is nog niet zolang dat die procedure een optie is om de Europese Commissie haar eigen beslissing te laten in vraag stellen.

Er is heel wat gezegd in de pers, met woorden zoals 'misleiding' en 'rad voor de ogen draaien' en dergelijke meer. Ik ben benieuwd welke duiding u straks kunt geven bij deze toch wel opmerkelijke uitingen. Eigenlijk was het strategisch plan

goedgekeurd, met een aantal bijstellingen waarover we hier in de commissie van gedachten hebben gewisseld. Ik wil toch even benadrukken dat het nieuwe GLB toch wel heel belangrijk is voor onze landbouw. Het biedt uitzicht op 1,65 miljard euro aan fondsen, waarvan 1,386 miljard euro aan Europees geld, aangevuld met een nationale financiering van 272 miljoen euro. Dat zijn toch wel een pak centen, en daar heeft onze landbouw echt nood aan.

Door deze procedure bestaat de vrees dat alles teruggedraaid wordt. Ik vond het ook wel heel opmerkelijk dat zowel de natuurorganisaties als uzelf in een reactie de rechtsonzekerheid voor de boeren aanhaalden, maar dan in een andere zin. De ene zegt dat een juridisch wankel strategisch plan zorgt voor de rechtsonzekerheid, de andere zegt dat het komt doordat die procedure wordt ingeroepen om het plan te herevalueren.

Mijn concrete vragen zijn gelijklopend met die van de collega's.

Hoe reageert u in het algemeen op wat er voorligt, en op de beschuldiging van misleiding?

Wat zijn de gevolgen van het invoeren van de procedure voor de boeren, en dan specifiek voor wat de timing voor de subsidies betreft?

Is er duidelijkheid over de termijn waarbinnen die procedure moet leiden tot een uitspraak?

En, heel belangrijk, zoals mijn voorganger ook aanhaalde: Gaat u, samen met uw collega die bevoegd is voor Natuur en Omgeving, overleg opstarten met de natuurorganisaties over deze kwestie? Die is heel belangrijk, en hangt als een zwaard van Damocles boven heel wat hoofden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Minister, ik ga ook proberen om niet in herhaling te vallen. Ik denk wel dat we, voor de hygiëne van het debat, niet alles op één hoop mogen gooien. Ik heb hier al van alles gehoord over stikstof, en over het GLB, maar als ik goed kijk naar de vragen, dan gaat het hier wel degelijk over het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Ik denk dat we het hier vandaag daarover moeten hebben.

Eerlijk gezegd, minister, ik versta het niet meer. Ik begrijp het niet meer. We hebben een akkoord met de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft een aantal bijstellingen van het oorspronkelijke plan gevraagd. Daarover is hier al heel wat gezegd, in deze commissie. Uiteindelijk, na bijstellingen met meer vergroening en meer verduurzaming, ging de Europese Commissie akkoord. Hoera, we hebben een plan dat meer dan 300 miljoen euro voorziet om verder te investeren in meer verduurzaming en meer vergroening van onze landbouw. Dat is eigenlijk fantastisch nieuws. Plotseling komt er dan een negatieve passende beoordeling van het ANB en een gerechtelijke procedure. Wel, het is niet echt een gerechtelijke procedure, maar er komt een procedure door de natuurorganisaties die naar de Europese Commissie zelf stappen en zeggen dat ze het Verdrag van Aarhus zullen invoeren. Ze gaan dus eigenlijk naar dezelfde Europese Commissie die oorspronkelijk gezegd heeft dat het plan goed was. Men verdoezelt dat dan wat door te zeggen dat u de Europese Commissie hebt misleid. Ik denk dat u gewoon uw plan hebt ingediend en toegelicht. Het is eigenlijk ook een soort motie van wantrouwen richting Europese Commissie. Men zegt tegen de Europese Commissie dat ze haar werk niet goed heeft gedaan, en dat ze het opnieuw moet doen. Ik begrijp dat niet. Elke minuut die we verliezen is er geen geld voor die verduurzaming en vergroening.

Mijn vraag is dan ook: wil men die verduurzaming en vergroening wel? Men houdt ze gewoon tegen! Men zou ondertussen al een aantal weken kunnen bezig zijn met het inzetten van die middelen voor meer verduurzaming en meer vergroening. Maar neen, men gaat liever opnieuw naar de Europese Commissie om het een en ander opnieuw in vraag te stellen. Ik begrijp het dus niet, en heb daarom een aantal vragen, minister.

Hoe kijkt u daarnaar? Gaat u in overleg? Hoe verloopt die procedure nu verder? Moeten wij nu wachten? Hoelang zal dit duren?

Hoe kijkt u naar het Agentschap voor Natuur en Bos, voor wat de passende beoordeling betreft? Gaat u verder in overleg? Wat gaat u nu concreet doen?

Tot daar mijn vragen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik ga niet herhalen wat de collega's al allemaal gezegd hebben, maar het gebakkelei over tal van dossiers gaat verder. Dat uit zich hier nu ook in de subsidieverlening voor landbouwers. Op dit moment staat 300 miljoen euro van de Europese subsidies geblokkeerd omdat er geen akkoord is binnen de Vlaamse Regering over de besteding van die middelen. Het ANB zou geen goedgekeurd MER willen afleveren.

Intussen zien we wel dat, vorige week weliswaar geschrapt, maar opnieuw deze week, een voorstel tot uitbetaling geagendeerd staat bij de Vlaamse Regering: rechtstreekse betalingen aan landbouwers, niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen, productieve investeringen en opstartverrichtingen in de landbouw, de aanplant en het onderhoud van boslandbouwsystemen, en de voorschriften en subsidies voor maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit. Het zijn een aantal uitbetalingen die het gevolg zijn van die goedkeuring van het GLB, maar waar dus vorige week geen beslissing over genomen is die nu bij de Vlaamse Regering opnieuw op de agenda staan ondanks het feit dat de milieuorganisaties de stap gezet hebben richting de Europese Commissie om de Aarhusprocedure in te roepen.

Minister, al dat gebakkelei toont aan dat er geen draagvlak is voor het strategisch plan van het GLB binnen de Vlaamse Regering, ook niet binnen een aantal middenveldorganisaties. Het is duidelijk: zolang dat draagvlak er niet is, blijft iedereen ter plaatse trappelen. Dat betekent dat dat schadelijk is voor de landbouw in eerste instantie, schadelijk is voor de natuur en eigenlijk voor de volledige maatschappij want wat wij nu zien gebeuren, tart elke verbeelding.

Minister, welke acties zult u ondernemen om alsnog dat draagvlak te vergroten en zo tot een akkoord te komen zodanig dat de subsidies ingezet kunnen worden waarvoor ze dienen, namelijk om een duurzaam landbouwbeleid te voeren dat rekening houdt met de draagkracht van de omgeving?

Wat is de impact van het feit dat er nog steeds geen beslissing is van de Vlaamse Regering voor een goedgekeurd GLB? Kunnen dan de beslissingen die u nu opnieuw op de agenda geplaatst hebt, genomen worden als die goedkeuring er niet is? Kunt u de voorafnames dan goedkeuren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, het is duidelijk dat het inderdaad een heel belangrijk dossier is dat hier terecht de nodige aandacht krijgt. Het zal u niet verwonderen dat ik – op z'n zachtst gezegd – bijzonder verbaasd was om als minister beticht te worden van misleiding. Dat komt wel binnen, dat kan ik u verzekeren. Dan stel je

je de vraag: waar ligt het aan? Waaraan zit die misleiding? Ik vond het dan ook nodig om meteen met de organisaties contact op te nemen om te luisteren waar dat probleem zich specifiek zou situeren.

Collega's, laten we duidelijk zijn. Het is hier ook al door verschillenden aangehaald. Het traject dat het GLB-plan gelopen heeft is bekend. Ik wil het nog kort even in het algemeen schetsen. Vorig jaar is op 22 februari door de Vlaamse Regering een ontwerp goedgekeurd, ook met een ontwerp-MER en een passende beoordeling die gevalideerd zijn door het ANB. Dan loopt een heel traject: openbaar onderzoek, en onderhandelingen met Europa, dat inderdaad toch wel een vrij forse observatie-brief gestuurd had naar Vlaanderen met om en bij de vierhonderd opmerkingen, waar ik dan natuurlijk mee aan de slag moet gaan om een goed plan te hebben. Dat spreekt voor zich.

Dat heeft dan uiteindelijk geleid tot een goedgekeurd GLB – een vrij groen, een donkergroen – op 5 december dat maar één richting aangeeft: de verdere verduurzaming van de land- en tuinbouw. Het is belangrijk om dat hier te benadrukken want als er sprake geweest zou zijn van misleidingen in de fase van indiening, dan ga ik ervan uit dat daar opmerkingen over waren. Want dan zou het noch naar inhoud, noch naar vorm ontvankelijk geweest zijn. Dat is belangrijk om toch al mee te geven.

Ik geef nog eens de opbouw. Ten eerste, de invulling van het GLB is in de voorbereidingsfase heel regelmatig afgetoetst met de klankbordgroep. Zowel Natuurpunt als BBL waren lid van de klankbordgroep. Er zijn ook verscheidene overlegmomenten geweest waarin de groene architectuur en de GLB-steunmaatregelen heel uitgebreid zijn besproken.

Ten tweede, het milieueffectrapport is opgesteld en heeft twee fasen van openbaar onderzoek doorlopen: de kennisgeving van het ontwerp van plan-MER, in de zomer van 2021 al, en het openbaar onderzoek van januari tot maart 2022. De adviezen zijn uiteraard verwerkt. Ondertussen is het MER verder aangevuld op vraag van de adviserende instanties van het beleidsdomein Omgeving en het team MER. Dat is belangrijk.

Ten derde is er de goedkeuringsprocedure door de Europese Commissie. Eind februari 2022 heb ik van de Vlaamse Regering het mandaat gekregen om het strategisch plan voor het GLB in te dienen en erover te onderhandelen met de Europese Commissie. Ik heb volledig conform dat mandaat gehandeld. Het spreekt echter voor zich, wat ook wel belangrijk is, dat het MER nog niet definitief kon worden goedgekeurd zolang het GLB-plan niet definitief door de Europese Commissie was goedgekeurd. Het GLB-plan was definitief na de onderhandelingen met de Europese Commissie. Zodra mijn administratie zicht had op de goedkeuring door de Commissie, heeft ze dan ook zo snel als mogelijk aan het studiebureau gevraagd om het MER te aligneren met de definitieve versie van het GLB-plan. De Europese Commissie is daarvan op de hoogte. Het is natuurlijk belangrijk dat zij weten hoe wij hebben gewerkt, welke procedure wij hebben gevolgd, wat de stand van het dossier was op het moment dat het bij hen werd ingediend. De Europese Commissie is er zelfs altijd van op de hoogte geweest dat het MER pas kon worden goedgekeurd op basis van een definitief GLB-plan. Het is belangrijk om aan te geven dat we ook daarin heel transparant zijn geweest. Dat spreekt voor zich. Dat staat ook letterlijk in de bijlage in kwestie bij het goedgekeurde GLB-plan.

Dat plan zelf is alleen maar aangescherpt op het vlak van natuur en milieu ten opzichte van de eerdere versies van het plan die aan de klankbordgroep zijn voorgelegd. Ik denk dat iedereen dat ook heeft kunnen zien. Het plan staat vol met indicatoren en streefwaarden die zijn berekend volgens de richtlijnen van de Europese Commissie. Heel wat van die streefwaarden zijn tijdens de onderhandelingen

naar boven bijgesteld. Met andere woorden, de ambitie van het plan is vergroot, is aangescherpt ten aanzien van de versie die de Vlaamse Regering initieel heeft goedgekeurd in februari van vorig jaar.

Door de Europese verordening zijn negen doelstellingen naar voren geschoven waarop het GLB moet inzetten. Hieronder vallen doelstellingen rond economische bezorgdheden, ecologische ambities en sociale noden. Met het Vlaams GLB-plan spelen we in op die vele doelstellingen en op die vele noden. Qua milieu- en klimaatdoelstellingen zegt het Europese kader dat minstens 35 procent van het pijler 2-budget naar deze doelstellingen moet gaan. Vlaanderen voorziet 54,4 procent en zit dus een pak hoger dan de verplichte 35 procent. Dat is allemaal heel duidelijk berekend conform de Europese regelgeving en richtlijnen. Collega's, ik herhaal het: méér dan de helft van het geld van de tweede pijler gaat richting milieu- en klimaatgerichte maatregelen. Ik denk dat we ons er goed van bewust moeten zijn dat we daarmee echt het verschil kunnen maken in de noodzakelijke transitie, waarover we het eens zijn en waarnaar ook Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu terecht vragen. Dit maakt het voor mij nog moeilijker om te begrijpen wat men tracht te bereiken. Ik heb het gevoel dat het voor sommigen nooit voldoende zal zijn. Dat kan best zijn, maar ik vind het zeer, zeer jammer dat men dan werkelijk dreigt met juridische procedures omdat niet alle wensen zijn ingewilligd. Ik denk dat dergelijke zaken mogelijkerwijze leiden tot een stilstand, en dat is iets wat we natuurlijk niet willen, noch inzake landbouw, noch inzake natuur, gelet op de grote uitdagingen die voor ons liggen.

De stilstand in dit dossier is niet alleen voor de landbouwers, maar ook voor milieu en biodiversiteit een ramp te noemen. Dat is mijn grote overtuiging. Elke minuut dat dit plan niet wordt uitgevoerd, is een verloren minuut voor de verdere verduurzaming van onze landbouw, is een verloren minuut voor de verdere verbetering van de milieukwaliteit. Dat lijkt mij logisch. Het is een plan, waarmee wij vrijwillige engagementen vragen van de landbouwers. Elke euro die je krijgt, kun je maar krijgen als je die inzet voor verdere verduurzaming. Ik denk dat dat duidelijk is. Het gaat in dezen niet om een vergunning van een fabriek.

Zonder het nieuwe GLB kunnen de inrichtingsmaatregelen in Natura 2000-gebieden niet van start gaan. Zonder het nieuwe GLB kunnen de beheersovereenkomsten van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor soortenbescherming niet doorgaan. Zonder het nieuwe GLB kunnen de vele ecoregelingen die inspelen op de water- en bodemkwaliteit, niet worden opgenomen, zonder nieuw GLB zullen geen kleine landschapselementen worden aangeplant enzovoort. Ik geef ook mee dat als we dit jaar geen directe steun kunnen uitbetalen, er ook geen randvoorwaarden zijn die boeren moeten naleven. De bufferstroken van 3 meter pesticidevrij die vandaag in het goedgekeurde programma staan, blijven dan dode letter. Ik denk niet dat het dat is wat we willen.

Wanneer een ngo een Aarhusprocedure opstart, gebeurt dat bij de Europese Commissie. De Europese Commissie wordt gevraagd haar beoordeling van het GLB te herevalueren.

Het is op dit ogenblik niet duidelijk of de lidstaat of de regio zal worden betrokken. De Aarhusverordening voorziet niet uitdrukkelijk in een tegensprekelijk debat, noch in een uitgewerkte procedure. Ik heb vandaag ook geen zicht op wat de natuurorganisaties hebben ingediend aangezien wij niet de partij zijn waartegen de procedure is ingespannen.

Ik laat nog onderzoeken wat de mogelijke financiële gevolgen van deze procedure zijn. Dit is ook voor de Europese Commissie een primeur in het GLB. Gaat Europa dan zijn middelen voor Vlaanderen bevriezen? Zal Vlaanderen zelf voor het budget

moeten opdraaien? Dat zijn allemaal vragen die we met de Commissie moeten bekijken.

In ieder geval zie ik geen reden om ondertussen niet met het GLB te starten. Er wordt nergens gesproken van een opschorting van het GLB.

Het negatief advies over de kwaliteit van de passende beoordeling die het ANB in december 2022 gaf, kwam voor mij als een donderslag bij heldere hemel. Zoals ik een paar weken geleden al zei, heeft het ANB naar aanleiding van het openbaar onderzoek van het plan-MER in februari 2022 een positief advies verleend. In dat officieel advies concludeert het ANB dat het de redenering kan volgen dat het voorgenomen GLB op zichzelf niet meteen een negatieve impact zal veroorzaken op de speciale beschermingszones (SBZ's) en adviseert het ontwerp gunstig. Dat was op het ontwerp.

Later in 2022, toen het studiebureau het MER verder had uitgediept, kwamen nog een aantal informele bevindingen van het ANB die aanstuurden op verdere aanpassingen in het MER. Het studiebureau heeft deze aanbevelingen ter harte genomen en hiervoor afgestemd met het ANB om zo het MER verder te kunnen finaliseren.

In december kwam dan toch de conclusie van het ANB dat het advies over de kwaliteit van de voorliggende passende beoordeling thans ongunstig was. Er werd gesteld dat "de passende beoordeling onvoldoende zekerheid biedt over de mate waarin de instandhoudingsdoelstellingen voor specifieke soorten en habitats geen negatieve effecten ondervinden van dit plan". Dit lijkt me in tegenstrijd met het eerdere positieve advies.

Maar goed, collega's, wij zijn niet bij de pakken blijven zitten. Mijn administratie heeft aan het studiebureau de opdracht gegeven om het MER verder aan te passen, conform de bevindingen. Hiervoor is ook al twee keer overleg geweest tussen het studiebureau en het ANB. Daar kwamen nieuwe elementen naar boven, maar het overleg was constructief en het studiebureau heeft het MER en de passende beoordeling conform de afspraken verder aangepast. Dat aangepast MER met passende beoordeling werd op donderdag 19 januari bezorgd aan het ANB en het team MER, maar de passende beoordeling heeft nu een negatief advies van het ANB gekregen. Men komt nu met een nieuw overzicht van een aantal zaken die nieuw zijn, ik kan het niet anders noemen, die in het verleden niet werden opgemerkt.

Het is natuurlijk bijzonder merkwaardig dat de passende beoordeling nu verder gaat dan oordelen of er een negatief effect is op de SBZ's. Het is natuurlijk de essentie van een passende beoordeling om te bekijken in welke mate er significante effecten zijn op SBZ's. Het ANB doet nu uitspraken over de situatie ook buiten de SBZ's. Men schrijft zelfs dat er significant positieve effecten moeten worden gegenereerd.

Collega's, het Vlaams Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – ik herhaal het – heeft maar één doel en dat is de landbouwsector verder verduurzamen, dit via de conditionaliteit, de ecoregelingen en investeringssteun. Zonder dat plan zullen die verhoogde inspanningen voor milieu en biodiversiteit er niet zijn. Ik denk dat we elkaar daar niet van moeten overtuigen. Zoveel is duidelijk. Men moet er ook voldoende rekening mee houden dat dit een vrijwillig programma is waarbij landbouwers maatregelen kunnen kiezen ter uitvoering. De effecten die we beogen, hopen we te bereiken door de landbouwers te overtuigen dat dit goede zaken zijn voor de bedrijfsvoering in de omgeving waarin ze moeten werken.

Men moet er ook voldoende rekening mee houden, dat wanneer er geen goedkeuring van dit GLB Strategisch Plan is, de landbouwpraktijken worden verdergezet

zonder de conditionaliteit en dat de landbouwers dus niet instappen in ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen.

Ondertussen zijn interkabinettenwerkgroepen (IKW's) opgestart met het oog op de goedkeuring van het GLB-plan en de uitvoeringsbesluiten. Vrijdag staan deze ook ter goedkeuring op de agenda van de Vlaamse Regering. Collega's, waar een wil is, is een weg, daar ga ik van uit. Ik ben er nog altijd van overtuigd dat we daar samen uit geraken.

De ongerustheid is volkomen terecht. Ik begrijp dat natuurlijk ook, en zelfs het onbegrip voor het feit dat we vandaag, bijna twee maanden na de goedkeuring door de Europese Commissie, vanuit de Vlaamse Regering nog altijd geen groen licht hebben gegeven. We moeten ondertussen voorwaardelijk blijven communiceren. Maar het zal u niet verbazen dat ik me uiteraard 200 procent inzet om het GLB-plan en de bijhorende uitvoeringsbesluiten zo spoedig mogelijk door de Vlaamse Regering te laten goedkeuren. Ondertussen doen we voort: mijn administratie bereidt het e-loket voor zodat dit tijdig kan worden opengesteld voor de steunaanvragen.

Ik wil me niet laten leiden door pessimisme, dat is niet mijn aard, want dat zou betekenen dat we op korte termijn de middelen voor de eerste pijler verliezen voor 2023 en dat op lange termijn er nog grotere verliezen kunnen komen omdat ook de tweede pijler en de evaluatiemomenten van de verschillende indicatoren de komende jaren onder druk komen te staan. Dat dit tot bijkomend verlies aan Europese middelen zal leiden, is iets wat wij allemaal absoluut willen vermijden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt, minister, voor de uitleg waarin u hebt geschetst hoe alles tot stand is gekomen en wat de timing is. Daarover ga ik geen vragen meer stellen. Dat is duidelijk. Ik heb een paar andere vragen.

Als ik het goed begrijp hebt u, wat timing betreft, goede moed dat het vrijdag zal worden behandeld. Baseert u zich daarvoor op de conclusies van de interkabinettenwerkgroep? Normaal gezien kunt u daar toch de sfeer aanvoelen.

Net zoals over de timing, is iedereen binnen de Vlaamse Regering – vooral uw collega van Omgeving, mevrouw Demir – het ermee eens dat dit hele gebeuren de zaak niet opschoort. U kunt dus inderdaad beslissen, want dat is natuurlijk het uitgangspunt. Ik maak me de volgende bedenking bij uw uitleg, zonder er een uitspraak over te doen. Vanuit alle politieke partijen werd er een vraag gesteld, al is het telkens met een andere benadering in functie van de politieke partij. Maar uiteindelijk is de inhoud een triestige zaak. Dat geldt ook voor de positie van Vlaanderen ten opzichte van de EU. Het is in dezen vooral belangrijk niet om gelijk te hebben maar om gelijk te krijgen. De vraag is wie het zal halen in dit politieke dispuut: is dit enerzijds Landbouw of alles wat Omgeving betreft?

U kunt natuurlijk wel zeggen dat het ANB een departement is van een andere minister, net zoals de andere ministers kunnen zeggen dat alles wat landbouw betreft ook een ander departement is. Maar in principe heeft een administratie geen kleur. Ik ga ervan uit dat dat ook zo is. Hoe schat u, met andere woorden, het feit in dat de administraties, waar de hele Vlaamse Regering moet mee samenwerken, tegenover elkaar komen te staan? Dat is een heel interessante oefening naar alle mogelijke andere dossiers toe. Als u het mij vraagt, is dit ongezien.

De laatste bedenking die ik nog heb is deze. U zegt dat er onbegrip en ongerustheid is. Dat kan ik perfect begrijpen. Ik wil afsluiten met deze oproep. De politiek kan van mening verschillen. Dat moet ook, daarom leven we in een democratie. Maar op een bepaald moment moeten knopen worden doorgehakt en dan moeten

standpunten worden verzoend. Dat onbegrip en die ongerustheid situeren zich in dit geval vooral bij de landbouwers. U zegt wel dat het ook niet goed is voor de milieusector, en dat is uiteraard zo, vandaar ook de procedure. Daarom is het belangrijk om de gemoederen niet op te hitsen. Integendeel, er zou vanuit de verschillende excellenties moeten worden opgeroepen tot een compromis waar iedereen zich tracht achter te scharen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): De minister heeft perfect getoond dat er van misleiding geen sprake is. Mensen die daarvan beschuldigd zijn, kunnen nu alleen nog zeggen dat de minister hier vandaag heeft gelogen. Dat is de volgende stap. Maar ik denk niet dat dat waar is, u kennende. Het zou me verbazen. Het zou trouwens ook ongezien zijn – het gebeurt wel eens – dat een minister hier over dergelijke zaken zou liegen.

U zegt, collega, dat mensen op de administratie geen politieke kleur hebben. Ze hebben misschien geen politieke kleur, maar op de administratie van minister Demir zitten er, denk ik, wel een aantal met een lidkaart van Natuurpunt en dergelijke. Er waren zelfs mensen heel actief binnen Natuurpunt. *(Opmerkingen van Chris Steenwegen)*

Ik beschuldig niemand, iedereen mag een lidkaart hebben van eender welke vereniging, om het even. Maar ik heb wel de indruk, collega's, dat er meer en meer een ideologische strijd aan de gang is. Het is al weken, maanden aan een stuk dat twee ministers al vechtend over de straat rollen. Iedere persmededeling van minister Demir wordt gecounterd door een persmededeling van minister Brouns. Als we kijken op sociale media, is het daar ook van dat. Ik vind dat een beetje jammer. Ik vind het vooral jammer omdat, na de uitleg van de minister hier vandaag, die ik geloof, het ongehoord blijkt wat Natuurpunt, Bond Beter Leefmilieu en het ANB hebben gedaan.

Collega Joke Schauvliege zegt dat de vraag hier vandaag over de Aarhusprocedure gaat, en er wordt gesproken over stikstof. Niet ik, maar de minister van Omgeving wil alles aan elkaar koppelen om een doorbraak te forceren. We gaan vrijdag dus zien of er een doorbraak komt. Ik hoop het voor u, minister, dat er een doorbraak komt vrijdag, maar ik heb er geen goed oog op.

Het zou jammer zijn. Want wie is er eigenlijk gebaat met een dergelijke ideologische strijd? Hier in het parlement, dat blijkt uit de aard van de vraagstelling, heeft iedereen zijn ideeën daarover vanuit een ander standpunt. Maar op een zeker moment moet je toch proberen om een vergelijk te vinden.

Het is vooral jammer voor de landbouwers zelf. Ik ben supporter van Groene Kring, maar ik lees dat Groene Kring, qua ledenaantal, stijgt tot bijna vierduizend leden. Vierduizend jonge mensen die zich willen inzetten voor de landbouw, en bereid zijn om op jonge leeftijd een bedrijf over te nemen. Maar ze beslissen om het toch niet te doen, want er is nul rechtszekerheid. En dat is niet alleen in het geval van het GLB en het Vlaamse landbouwbeleid, maar ook voor stikstof. We hebben straks MAP 7 (mestactieplan), dus het leeft toch wel. En het leeft ook in de maatschappij. Niemand is gebaat met dat gevecht, zou ik zeggen.

Misschien als uitsmijter: als deze middag zal blijken dat de Vlaamse Regering ik-weet-niet-hoeveel keer met de wagen rond de aarde is gereden, en dat minister Demir koploper is met 300.000 kilometer of zoiets ... Want u bent minister van Landbouw, zij is de minister van Omgeving. Zij heeft toch ook veel impact op wat er gebeurt in de landbouwsector, maar waar ze niet te zien was, was op de landbouwbeurs, op Agriflanders. De afstand van Genk naar Gent, naar Agriflanders, is toch eigenlijk niet zo groot? Iedereen denkt dat daar alleen maar landbouwers staan, maar cd&v en Open Vld stonden daar toevallig ook. Dat zal waarschijnlijk wel met andere motieven zijn. *(Opmerkingen)*

Nee, ik zeg niet toevallig, uit andere motieven, electorale motieven als je het juiste woord zoekt.

Maar ik heb daar met heel wat mensen gesproken, ook niet-landbouwers uit onze provincie, collega Dochy. Ik heb daar bijvoorbeeld met een fabrikant van lucht-wassers gesproken. Die had 25 mensen in dienst en zei tegen mij dat hij volgende week maandag moet beslissen of hij de helft van zijn personeel zal ontslaan. De stallenbouw ligt helemaal stil doordat er nog altijd geen akkoord is. Iedereen denkt dat dat alleen maar over die beperkte groep van landbouwers zou gaan, maar dat is niet zo. Dat is een hele economie die daarvan afhangt.

Daardoor vind ik het nog altijd spijtig dat de belofte uit het stikstofakkoord om een socio-economische impactstudie te maken nooit is gebeurd, en men wil dat ook niet doen, terwijl men dat in andere beleidsdomeinen wel gaat doen. Het is echt jammer dat het zo moet lopen.

Ik zeg nogmaals dat ik het ongehoord vind dat de minister van Omgeving, en zelfs de minister-president, de moeite niet doen om naar een beurs zoals Agriflanders te gaan, maar wel de moeite doen voor andere zaken. Wanneer, bijvoorbeeld, de minister van Omgeving vorige week enthousiast toejuicht dat er negen op de tien vergunningen worden geweigerd. Hoera, hoera. Wat is dat nu allemaal? Dat is een hele sector platleggen, en er dan nog een beetje plezier in hebben ook. Ik vind dat een spijtige evolutie.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ook van mijn kant een dankuwel om de historiek van het dossier nog even duidelijk te schetsen.

Ik denk dat het belangrijk is dat we weten vanwaar we komen, wat er allemaal al gebeurd is. Want ik had het ook al in mijn initiële vraag over de bijstellingen waarover we ook wel van gedachte hebben gewisseld, waarvan we toch allemaal overtuigd waren dat we op de goede weg waren.

Ik deel dus uw mening dat deze procedure nogal contraproductief is, om het nog zacht uit te drukken. Want het zorgt voor bijzonder veel ongerustheid bij de sector, maar bij uitbreiding ook bij de nevensectoren die eraan gekoppeld zijn zorgt het voor bijzonder veel rechtsonzekerheid. En we weten dat de landbouw nu al met enorm veel vraagtekens zit over zijn toekomst, over de toekomst van jonge mensen die willen opstarten.

We spreken hier op dit moment over nul vooruitgang, nul verduurzaming, dat is eigenlijk net wat we allemaal niet willen. Bij dezen toch echt wel een pleidooi om te proberen hier samen uit te geraken, en niet met de vinger te wijzen naar elkaar. Want dat zal niemand verder helpen.

Ik voer hier totaal geen pleidooi tegen verduurzaming, wel integendeel, maar ik pleit er wel voor om dat evenwicht te vinden en stappen vooruit te zetten. Want je zou er stilaan moedeloos van worden, ik zit dan niet zelf in de sector maar ik kan me inbeelden dat elke landbouwer er 's nachts wakker van ligt. Die procedureclash, we zien dat ook op verschillende andere domeinen, dat is een soort kwaal van de eeuw om op die manier te proberen je gelijk te halen. Ik word daar ook heel ongemakkelijk van. Ik hoop dat er vrijdag inderdaad stappen vooruit kunnen worden gezet binnen de Vlaamse Regering.

Ik heb u ook gevraagd of er contact is geweest met uw collega-minister van Omgeving. Ik denk dat dat zeker belangrijk is, en ook met natuurorganisaties. U zei dat er contact is geweest maar ik heb nu niet meteen gehoord wat er uit dat

contact is voortgevloeid. Dus kunt u daar nog wat verder op ingaan, wat zullen de verdere stappen zijn, kunnen jullie aan tafel zitten en hier uitkomen?

Nu, ik kan het de natuurorganisaties natuurlijk niet kwalijk nemen dat ze juridische instrumenten toepassen, maar ik wil toch naar hen een pleidooi voeren om constructief hiermee verder te gaan en dat ze het besef hebben dat dit toch niet 'the way to go' is.

Misschien nog een laatste vraag, minister: welke conclusies trekt u hieruit? Kunnen we daar naar de toekomst, om dergelijke procedurele incidenten te vermijden, proactief tegen optreden? Dat is iets waar ik bekommerd om ben.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Dank u wel, minister, omdat u nog eens alles goed geschetst hebt over waar het nu precies over gaat. Ik heb soms de indruk dat men een aantal onwaarheden vertelt, of doet alsof dit een of andere procedurele vergunningsaangelegenheid betreft. Neen, het gaat hier over subsidies, over centen die gegeven worden aan een sector voor de inspanningen die ze doen om te verduurzamen, te vergroenen. Ik denk dat we dat moeten blijven herhalen en benadrukken, zoals u ook terecht gedaan hebt, en dat elk moment dat we verliezen een moment is dat we niet verder verduurzamen in de sector. Ik begrijp echt niet dat dit tot stilstand zou moeten komen door een procedure die is ingesteld bij de Europese Commissie, daar waar de Europese Commissie eerst gezegd heeft dat het plan voor hen goed is.

Wat ik ook niet begrijp is dat je bij de opmaak van zo'n gemeenschappelijk landbouwbeleid een procedure afsprekt binnen de Vlaamse Regering, dat de procedure op de juiste manier wordt gevolgd, en dat dan plotseling een van de adviserende diensten – het Agentschap voor Natuur en Bos – plotseling een heel andere weg inslaat en een ander advies formuleert, terwijl het plan eigenlijk nog verder vergroend en verduurzaamd is. Ik begrijp dat niet, ik kan daar niet bij. Mijn vraag is dan ook welke uitleg het Agentschap voor Natuur en Bos daarvoor heeft?

Ik heb er alle vertrouwen in dat jullie vrijdag kunnen landen met dit dossier aangezien het oorspronkelijk plan in januari vorig jaar is goedgekeurd door de voltallige Vlaamse Regering, dus ga ik ervan uit dat dit plan ook door de voltallige Vlaamse Regering zal worden goedgekeurd. Als een jaar geleden de voltallige Vlaamse Regering een plan goedkeurt, dat ondertussen nog vergroend en verduurzaamd is, dan is het niet anders dan logisch dat men dit ook opnieuw gaat goedkeuren. Dus ik zou dat inderdaad willen aanmoedigen. Zoals u hebt gezegd heeft de procedure die is ingesteld door de natuurorganisaties op basis van het Verdrag van Aarhus, geen opschortende werking. Dus ga door en zorg ervoor dat de middelen kunnen worden geïnvesteerd in de sector voor de verdere verduurzaming.

Ik heb nog twee vragen. U zegt dat toen u las of hoorde dat er een procedure was ingesteld, u zo snel als mogelijk contact hebt opgenomen om in overleg te gaan met de organisaties die een procedure hebben ingesteld, maar een beetje verder zegt u dat u geen zicht hebt op wat er eigenlijk precies wordt aangekaart, of wat precies de inhoudelijke opmerkingen zijn. Dus mijn vraag is of het overleg dan niet goed is verlopen, of waren ze niet bereid om alles open op tafel te leggen wat er precies geschreven is en aangekaart is bij de Europese Commissie? Dat zou ik wel raar vinden, want als je iets wilt aankaarten, dan speel je toch beter open kaart en kun je maar beter alle elementen op tafel leggen bij alle betrokken actoren. Hebt u daar geen inkijk in gekregen of heeft men de kaarten tegen de borst gehouden?

Ik heb nog een tweede vraag. Toen de onderhandelingen over het Vlaams regeerakkoord plaatsvonden – ik weet het nog heel goed – waren de drie meerderheidspartijen er allemaal rotsvast van overtuigd dat we in Vlaanderen niet aan 'gold

plating' moeten doen, dus wij gaan niet verder dan wat Europa ons oplegt. Europa is de lijn die we willen bewandelen en we gaan daar niet verder. Minister, de vragen die op tafel liggen en die de natuurorganisaties nu aan de Europese Commissie stellen, zijn volgens mij in strijd met dat principe van gold plating. Kunt u dat bevestigen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, milieuorganisaties stellen niet voor de fun procedures in. Dat kost hun heel veel inspanning en moeite. Als zij naar de rechtbank stappen of, zoals in dit geval, een procedure opstarten, dan doen ze dat omdat ze vinden dat het nodig is, omdat ze een signaal willen geven, omdat ze niet tevreden zijn met het resultaat dat op tafel ligt, omdat er geen draagvlak is over wat door u is uitgewerkt. Zij vrezen een negatieve impact op beslissingen die u hebt genomen. Zij hebben kort na de bekendmaking van de goedkeuring door Europa aan minister-president Jambon en ook aan u een brief geschreven met al hun commentaar op dat GLB.

U hebt daarnet gezegd dat u contact hebt opgenomen met de milieuorganisaties nadat zij een procedure hebben ingespannen. Welke stappen hebt u ondernomen om met hen te overleggen en welke afspraken hebt u met hen gemaakt om ervoor te zorgen dat u tegemoetkomt aan de zorgen die zij hebben indien de plannen die door Europa zijn goedgekeurd en het door u opgemaakte GLB worden uitgerold in Vlaanderen? Welke afspraken daarover hebt u met hen gemaakt om ervoor te zorgen dat het draagvlak wordt gecreëerd? Als u dat hebt gedaan en als er stappen in die richting zijn gezet en als u bent tegemoetgekomen aan de vraag die zij stellen, begrijp ik niet dat zij nog een volgende stap zetten. Dat lijkt mij zeer belangrijk. Die stellingenoorlog, zowel met het middenveld als met uw collega in de regering, moet echt stoppen. Daar wordt niemand beter van.

Bart Dochy (cd&v): Minister, het draagvlak is inderdaad, zoals collega Mieke Schauvliege ook zegt, belangrijk. Ik neem aan dat u zult toelichten hoe er is overlegd met die diverse organisaties. Het draagvlak in het middenveld is één. Maar het draagvlak op het veld is twee. We mogen hier niet onderschatten hoe belangrijk het is om ook op het veld een draagvlak te behouden. Ik heb heel veel contact met veel landbouwers. Ik voel het draagvlak voor het GLB wegebben. Afhankelijk van hun bedrijfssituatie en van de hoeveelheid subsidies die worden verkregen, wat met de historie van het bedrijf te maken heeft, zeggen zij dat zij die Europese subsidies waarschijnlijk niet meer zullen aanvragen. Dit varieert van bedrijf tot bedrijf. Het gaat niet alleen over melkveebedrijven, het kan ook over intensieve groentebedrijven gaan. Wat men aan inspanningen vraagt met het oog op wat moet worden gedaan om daar gebruik van te maken, is niet in proportie met de vergoeding die men krijgt. We moeten ervoor opletten dat we niet in een dergelijke sfeer terechtkomen. Ik juich dat niet toe, maar ik stel wel vast dat die evolutie aan de gang is. We moeten dus heel voorzichtig zijn. Het draagvlak in het middenveld moet er zijn, daar moet over gesproken worden. Maar het draagvlak in het veld moet worden gestimuleerd. De manier waarop we nu in die procedures verzeilen en de onzekerheid die blijvend wordt gecreëerd komen zeker niet ten goede aan een positieve vibe op het veld. Ik maak mij daar zorgen over. Minister, hoe gaat u daarmee om? Wat kunt u daaraan doen?

De voorzitter: Ik heb misschien wat voor mijn beurt gesproken.

De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, ik sluit mij aan bij wat u net zei. Bij de opmaak van het GLB zijn er in de procedure wel wat frustraties naar boven gekomen over de manier waarop dat is gelopen. Dat heeft te maken met het feit dat die twee werelden moeite hebben om elkaar te vinden. Op alle vlakken. Dat is

een deel van het probleem. Collega Sintobin, u zegt dat er binnen de milieu-administratie zeker mensen werken die actief zijn bij Natuurpunt. Natuurlijk! Het is maar goed ook dat wij geëngageerde ambtenaren hebben, die geloven in iets en daar hard aan willen werken. Hetzelfde, collega Sintobin, vind je bij de landbouw-administratie. Als je daar werkt en je bent van boerenafkomst en je ouders zijn Boerenbonders, dan wordt dat als een asset bekeken: je kent de sector en de gevoeligheden. We moeten dat koesteren. Maar aan de andere kant moeten we ook samenwerken. Alle ambtenaren worden geacht om objectief te zijn. Uiteindelijk zijn er procedurele regels om te komen tot besluitvorming.

En dan kan ik er ook niet buiten dat het probleem toch ook wel binnen de regering zit, minister. De Aarhusprocedure schort uiteindelijk niets op. Er is geen juridische procedure, er is alleen een vraag aan de commissie gesteld.

Ik denk dat we allemaal die bezorgdheid delen: waar zijn we nu in verzeild geraakt? Wie schiet hier nog iets mee op? En de politieke verantwoordelijkheid is toch wel heel groot om hier te proberen uit te geraken, vanuit alle kanten. Ik doe dan ook een oproep om eindelijk uit die loopgraven te komen, en te zoeken naar een vergelijk waarmee we vooruit kunnen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat onze landbouwers op zich tijdig duidelijkheid verdienen over dat GLB en over de regels waarbinnen ze dit jaar op hun akkers aan de slag moeten. Mensen willen hun teeltplan opmaken, hun zaaischema enzovoort, maar ze weten eigenlijk niet binnen welke spelregels ze aan de slag moeten, omdat dat deels afhankelijk is van wat we in dat GLB goedkeuren. Het ongenoegen binnen de landbouwsector is daarover groot, en dat is ook begrijpelijk en terecht.

Ik wil er wel op wijzen dat dit niet de eerste keer is; het is nog al gebeurd dat we in juni de spelregels retroactief hebben goedgekeurd die dan vanaf januari zouden moeten ingaan. Maar goed, dat terzijde, dat is het verleden.

Voor de toekomst is het denk ik belangrijk dat we de procedure versterken, zodat dit niet meer voorvalt, zodat we wel op tijd klaar zijn, en dat ze op tijd hun planning kunnen maken. En daar zit ik een beetje met een vraag. Enerzijds begrijp ik het argument van de milieuverenigingen die die procedure nu aanspannen, omdat de milieueffecten onvoldoende duidelijk zijn. Daardoor kan dit niet in voege gaan, en moet dit eerst afgetoetst worden. Anderzijds begrijp ik uit uw uitleg dat er expliciet met de commissie is afgesproken dat dit plan door hen definitief wordt goedgekeurd, en vervolgens volgt er nog de milieueffectentoetsing, en dat is conform de werkwijze. Dat is zo doorgesproken en de commissie heeft daar, in alle transparantie, met die kennis ook het plan goedgekeurd. Ik denk dat ook in de verordening letterlijk staat dat een goedkeuring van de commissie niet hetzelfde is als het goedkeuren van de milieueffecten, en dat dat nog een apart traject is dat moet volgen.

Maar daarmee is het niet opgelost. Ik denk dat er binnen de regering hopelijk op korte termijn daarrond vooruitgang geboekt kan worden. Maar mijn vraag gaat meer over volgende trajecten. Want we zitten nu met een urgent probleem dat opgelost moet worden, maar om te vermijden dat dit in de toekomst nog eens voorvalt, hoe kunnen we de procedure verbeteren, zodat men tijdig over alle elementen beschikt om op 1 januari met een goedgekeurd plan te komen, waarvan ook de milieueffecten voldoende zijn ingeschat en gevalideerd?

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik heb twee korte vraagjes. Het is de eerste keer dat die Aarhusprocedure plaatsheeft. Misschien kunt u hier niet op antwoorden,

maar ik heb toch wat argwaan. Stel dat die milieuverenigingen die procedure winnen, wat kunnen de gevolgen daar dan van zijn? Want ik deel de bezorgdheid van collega Dochy. Ik heb inderdaad ook veel contacten met landbouwers, want ik kom uit die sector. Nu haken er al veel af, maar wat zal er gebeuren als die Aarhus-procedure zegt dat er een probleem is met het GLB? Ik maak mij daar toch wel hele grote zorgen over.

Ten tweede, minister, begrijp ik het goed dat er een negatief advies was van het ANB in december, dat de administratie dan MER-aanpassingen gedaan heeft, en dat het ANB daarop ook nog eens een negatief advies heeft gegeven op 19 januari? Wat staat daar precies in, in dat negatief advies? En is er een mogelijkheid dat we dat kunnen inzien? Want ik ben wel benieuwd naar wat daar precies in staat. Dus de vraag is om dit te kunnen inzien. Bedankt.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dat waren een heel aantal tussenkomsten in de tweede ronde, waarvoor dank, collega's. De ene was al wat beschouwender, de andere al wat concreter.

Collega Vandenhove, ik heb genoteerd dat u en ook collega Steenwegen zeggen dat we, zowel in het belang van de landbouw als in dat van de natuur, zo snel mogelijk tot een akkoord moeten komen. Ik kan alleen maar herhalen dat ik ervan overtuigd ben dat elke minuut die verloren gaat een verloren minuut is, zowel voor de verdere verduurzaming van de land- en tuinbouw als voor de verbetering van de milieukwaliteit. Wat mij betreft, moeten er daarin zo snel mogelijk knopen worden doorgehakt.

Collega Talpe, er is uiteraard sinds 5 december veelvuldig contact geweest tussen de administraties om tot een oplossing te komen. Ik hoop dat we dat vrijdag definitief kunnen beslechten. Er is ook contact geweest met mezelf. Naar aanleiding van het persbericht dat ik de commissie zou hebben misleid, vond ik het belangrijk om, zoals ik dat hier doe, aan de mensen van BBL en Natuurpunt uit te leggen hoe we hebben gewerkt. Voor hen was dat belangrijk in de afweging of ze verder zouden gaan. Zo hebben ze dat aan ons laten weten, zonder een heel debat te voeren over de inhoud. Algemeen is het niet te verwonderen dat het vanuit hun positie ambitieuzer mag en moet zijn. Dat is ook wat collega Dochy terecht opmerkt, dat evenwicht, het draagvlak. Ik voel ook dat heel wat landbouwers de afweging willen maken of wat ik opleg die euro's wel waard is. Dat is in zekere zin een broos evenwicht.

Maar we weten allemaal dat de toekomst van de land- en tuinbouw slechts één richting uitgaat, namelijk die van de verdere verduurzaming. We moeten de land- en tuinbouw daarin mee hebben. Ik blijf dat herhalen. Dit is een vrijwillig plan waar je het liefst alle of zoveel mogelijk landbouwers in meekrijgt, net in functie van die verdere verduurzaming. En het niet uitvoeren daarvan, dát heeft pas negatieve effecten. Dat kunnen we niet voldoende benadrukken.

Collega's, er is natuurlijk wel over gediscussieerd in de schoot van de regering, dat zal u niet verbazen. In principe zijn we het daarover al eens: no gold plating. Deze Vlaamse Regering heeft in haar regeerakkoord opgenomen dat we niet aan gold plating zullen doen. We zullen onze Vlaamse boeren niet strenger behandelen of beoordelen dan Europa ons vraagt en oplegt, we zullen hen geen oneerlijke concurrentie aandoen ten aanzien van andere boeren in Europa.

Wat het draagvlak betreft, heb ik er zojuist op geantwoord, collega Schauvliege. Het zoeken naar een evenwicht is belangrijk. Ik geloof er nog altijd in dat dat moet kunnen. Er heeft een inspraakprocedure gelopen. Ik heb het hele traject dat aan de procedure is voorafgegaan al geschetst.

Collega Steenwegen, ik herhaal dat ik het eigenlijk volledig met u eens ben. Er is een nieuw evenwicht, harmonie en samenwerking nodig, daarmee ga ik volledig akkoord. Maar wat nu voorligt, is een groen GLB, het is een plan dat echt gericht is op de verdere verduurzaming waarin we de landbouwers willen meekrijgen. We moeten daarin voor 300 miljoen euro investeringen doen in Vlaanderen, wat mij betreft zo snel mogelijk.

Collega Coel, wat de procedure betreft: we waren klaar op 5 december en we zijn nu twee maanden verder. Nogmaals, het ontwerp van vóór de vierhonderd opmerkingen van Europa heeft een gunstig advies gekregen. Nogmaals, met alle elementen die nu op tafel liggen en de verschillende momenten van overleg die er geweest zijn tussen de bevoegde administraties is het nu inderdaad aan de politiek om haar verantwoordelijkheid te nemen. We moeten zo snel mogelijk beslissen over de uitvoering van dit plan.

Collega Van Hulle, u hebt de concrete vraag gesteld naar dat advies. Dat kan ter beschikking worden gesteld, dat is geen probleem.

Er werd ook gevraagd naar het gevolg van die mogelijke procedure. De eerste vraag betreft de ontvankelijkheid die moet worden beoordeeld en vervolgens zal er daarover een uitspraak kunnen worden verwacht tegen 3 juli. Dan zullen we verder zien hoe het wordt beoordeeld. Dat advies kan u worden bezorgd.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dit is inderdaad een ideologische strijd. Dat geef ik toe, collega Sintobin, maar ik vind dat niet erg in een parlement. Ik kijk al drieënhalve jaar uit naar een goed fundamenteel debat over waar we met onze landbouw naartoe moeten.

Ik wil ook nog een persoonlijke bedenking maken en dit is zeker geen kritiek op de landbouwers. Als u over draagvlak spreekt, collega Dochy, zegt u eigenlijk ook dat de landbouwers het alleen voor het geld doen, wat ik een heel beperkende ... *(Opmerkingen van Bart Dochy)*

Ik ben dan misschien naïef, maar ik ga er toch van uit dat er een aantal landbouwers zijn die het ook voor het milieu, de natuur en de omgeving willen doen, en niet alleen voor de subsidies die daaraan verbonden zijn. Maar goed, dat is een persoonlijke bedenking. U schudt neen. Ik vind dat spijtig. Ik heb blijkbaar meer geloof in de landbouwers dan uzelf, als het daarover gaat.

Bart Dochy (cd&v): Een landbouwbedrijf is een bedrijfseconomisch model. Er zit een stuk milieu in, maar het past allemaal binnen het bedrijfseconomische gegeven. Dat is toch evident? Mensen doen dat ook voor hun boterham. U gaat toch ook naar uw werk om iets te verdienen?

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Niet alleen, heb ik gezegd.

Bart Dochy (cd&v): Het gaat niet alleen daarover. Maar de overwegingen worden wel gemaakt.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het gaat inderdaad niet alleen daarover. Het lijkt mij logisch dat de landbouwers ook kijken naar hun inkomen. Ze hebben ook familie, een gezin dat brood op tafel wil. Ze hebben geen nood aan lege brooddozen, zou ik zeggen. Maar de landbouwers doen dat ook uit liefde voor hun vak. Ik zeg altijd dat het een totale misvatting is dat landbouwers niet begaan zouden zijn met natuur. Dat is een complete misvatting. Er zitten altijd wel cowboys

tussen, maar dat heb je in alle sectoren. Telkens opnieuw worden die landbouwers afgeschilderd als zijnde totaal niet geïnteresseerd in de natuur en de omgeving. Dat klopt helemaal niet. Dat Vlaams strategisch landbouwplan gaat inderdaad verder in de vergroening en de verduurzaming waar landbouwers aan moeten of kunnen meewerken. We kunnen dat alleen maar toejuichen.

Ik ben ervan overtuigd dat dit de afgelopen maanden echt een ideologische strijd is, die altijd maar erger wordt. En wat betreft ambtenaren in de administratie en dergelijke meer, mijnheer Steenwegen: natuurlijk mag iedereen zijn idee en zijn visie hebben, maar dan verwacht ik wel dat als ambtenaar iedereen neutraal blijft. Ik heb de indruk dat het daar, op aanvuren van, soms wel een beetje stroef loopt, om het zacht uit te drukken.

Er wordt in de media natuurlijk wel gespeculeerd dat minister Demir van plan is om al die dossiers aan elkaar te koppelen. Nu vrijdag ligt alleen het Vlaams landbouwplan op tafel. Ik hoop, net zoals iedereen, dat dat wordt goedgekeurd. Maar als men het allemaal aan elkaar gaat koppelen, zal dat vrijdag niet lukken.

De voorzitter: Misschien kunt u het eens vragen aan minister Demir deze namiddag. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Ik heb van de collega's verschillende woorden gehoord die ik niet graag hoor: stellingenoorlog, onwil om elkaar tegemoet te komen, wie zal het halen, kabinettenoorlog, loopgraven. Ik zou toch echt een oproep willen doen aan alle actoren om daarmee te stoppen. Niemand heeft hier de waarheid in pacht. De oplossing ligt in het midden. Verduurzaming is ook een geleidelijk proces. We hebben de landbouwers ook echt nodig. We moeten hen enthousiasmeren om mee te stappen in dat project. Ik hoop echt dat de natuurorganisaties ook beseffen dat we door een harde lijn te trekken, niets gaan bereiken. Nogmaals, je kunt ambitie hebben, maar het moet ambitie zijn die haalbaar is en die niet opgelegd is. Een ambitie waar iedereen aan wil meewerken, dat is in dezen toch wel superbelangrijk.

Het gaat hier om heel veel geld. Ik wil die rechtszekerheid voor onze landbouwers toch ook nog even benadrukken. Als we die verduurzamingen willen realiseren, dan zullen er ook centen nodig zijn. Maar ze moeten ze ook wel willen aanwenden. Laat ons hen dus enthousiasmeren en niet fnuiken in hun wil om mee te helpen aan een betere, groenere en duurzamere omgeving voor iedereen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Na al de vragen en de antwoorden die ik hier heb gehoord, is de conclusie voor mij heel duidelijk. Ik ben een jurist, misschien is dat beroepsmisvorming, maar als ik alles op een rijtje zet, dan kan de Vlaamse Regering niet anders dan vrijdag goedkeuren wat er op de tafel ligt. Als ze consequent is met het regeerakkoord, waar no gold plating in staat, als ze consequent is volgens de eigen beslissingen die in januari 2022 werden genomen, dan kan deze Vlaamse Regering niet anders dan goedkeuren wat er op de tafel ligt, met alle elementen die daar aanwezig zijn. Dat is een goede zaak, denk ik. Dat is goed voor de landbouw, die de subsidies ter beschikking heeft, maar het is ook zeer goed voor het leefmilieu, de omgeving en het klimaat dat die verduurzaming en die vergroening zich doorzetten. Dit is de enige echte conclusie die we vandaag kunnen trekken. Vrijdag zal de Vlaamse Regering consequent zijn en de juiste beslissing nemen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Een juriste die een strategisch plan zonder MER laat in voege treden, dat is vreemd. Maar goed. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

Minister, eigenlijk blijft de discussie rond hetzelfde draaien. De fond ontbreekt. De visie waar we met landbouw in Vlaanderen naartoe willen, ontbreekt. Daar is geen draagvlak over en geen eensgezindheid. Milieuorganisaties, landbouworganisaties kijken daar anders naar. Alle regels die eraan gekoppeld zijn, blijven voor discussie zorgen. De GLB-discussie die hier nu op de tafel ligt, is daar het voorbeeld van.

Minister, ik wil u nogmaals oproepen – en ik blijf het herhalen – begin nu eens met een visie op de toekomst van de landbouw in Vlaanderen op te stellen. Praat daarover met uw landbouworganisaties, maar praat er ook over met iedereen die in die open ruimte actief is. Zorg dat we een fond hebben waarop alle andere regels kunnen worden gebouwd: het landbouwbeleid en het milieubeleid. Dan zullen we echt stappen vooruit hebben gezet. Maar op dit moment, zolang dat ontbreekt, gaat dit verhaal blijven duren.

Het is duidelijk. U hebt geschetst welke stappen u hebt ondernomen. U zult die juridisch correct hebben ondernomen. Maar u hebt geen moeite gedaan om ook met die andere beheerders van de open ruimte aan tafel te gaan zitten en te zorgen dat ze mee zijn in dat verhaal en dat ze ook hun voordelen zien in de richting die wordt uitgegaan. Ik roep u op om werk te maken van die visie, ook met de milieuorganisaties, naast de landbouworganisaties. Dat is, wat mij betreft, de eerste stap die moet worden genomen, en dan kan er in Vlaanderen een toekomst worden getekend voor landbouw en natuur.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

Mevrouw Mieke Schauvliege, het is misschien interessant om de opname van de vraag nog eens opnieuw te beluisteren. U zult horen dat de minister uw vraag heeft beantwoord. De vraag wordt opnieuw gesteld in de conclusie. Dat is eigenaardig. Tot zover deze opmerking over de procedure.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het mestrapport van de Vlaamse Landmaatschappij – 1131 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, dit is de volgende olifant in de kamer. We kunnen ze er een voor een uit halen, waarom niet? Ik vond het opportuun om deze vragen niet aan de minister van Omgeving te stellen, maar wel aan de minister van Landbouw.

De regels uit het zesde Mestactieplan (MAP 6) voor bemesting in de landbouw hebben niet tot voldoende verbetering van de waterkwaliteit geleid. Dat blijkt uit het mestrapport van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) op basis van de metingen in 2021. Er zitten in het grondwater nog altijd te veel nitraten en fosfaten, twee bestanddelen van mest die kunnen aflopen in het oppervlaktewater en de biodiversiteit aantasten. Dat blijkt uit dat mestrapport. Het oppervlakte- en grondwater haalt in 54 procent van het landbouwareaal de doelstelling van 18 milligram nitraat per liter, wat slechts een beperkte verbetering is tegenover de start van het zesde Mestactieplan in 2019. Met andere woorden, de verwachte kentering blijft uit. Ook de Europese Commissie is zeer bezorgd over de situatie en laat weten dat de voorwaarden momenteel niet zijn vervuld om een derogatie te onderzoeken of

toe te kennen aan Vlaanderen. Het huidige Mestdecreet blijft geldig tot er een akkoord is over het zevende Mestactieplan en dat in regelgeving is omgezet. Onder tussen zijn de onderhandelingen bezig over MAP 7. Die zijn eigenlijk geëvacueerd naar een overleg tussen landbouw- en natuurorganisaties. Het rapport van de VLM bewijst nogmaals de nood aan een doortastend en klimaatrobuust mestbeleid.

Minister, vandaar mijn vragen.

Welke conclusies trekt u als minister van Landbouw, dus met de nadruk op uw bevoegdheid, uit de povere resultaten van het nieuwe mestrapport? Zullen de resultaten worden meegenomen in de onderhandelingen met betrekking tot MAP 7?

De huidige derogatie liep af op 31 december 2022. Dat is een uitzondering op de bemestingsregels, waardoor er uitzonderlijk meer mag worden bemest. Door de resultaten van het mestrapport zou er echter mogelijk geen derogatie komen in 2023. Welke gevolgen zal dat hebben voor de sector? Werd hierover reeds met hen gecommuniceerd?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen over MAP 7, tussen de landbouw- en de natuurorganisaties en ook in de schoot van de Vlaamse Regering? Dat sluit enigszins aan bij de vraag van daarnet. Wanneer wordt er in dezen een doorbraak verwacht?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, dank u wel voor uw vragen.

Laat mij starten met uw laatste vraag. Op dit moment vinden er inderdaad gesprekken plaats tussen de landbouworganisaties, de natuur- en milieuorganisaties en de verwerkende industrie, met als doel tot een gezamenlijk voorstel te komen voor het volgende mestactieprogramma. Ik heb begrepen dat dit overleg constructief verloopt, maar inderdaad zijn tijd nodig heeft. Er wordt heel intensief gedebatteerd over de verschillende aspecten van een nieuw programma. Nadien zal er worden teruggekoppeld naar de ruimere groep waaraan ook mijn administratie en die van collega Demir deelnemen. Ik heb geen zicht op de timing, maar hoop natuurlijk dat dit op korte termijn tot een gedragen en robuust zevende Mestactieplan kan leiden.

Het klopt dat de waterkwaliteit op sommige plaatsen in Vlaanderen nog niet de Europese doelstellingen heeft bereikt en dat onze landbouwsector, net als andere sectoren, blijvend inspanningen zal moeten doen om die doelstellingen te bereiken. In het mestrapport staan ook hoopgevend elementen. Bijvoorbeeld het aantal rode MAP-meetpunten, meetpunten waar er minstens een keer per jaar een overschrijding van de grens van 50 milligram nitraat per liter is, is tussen het winterjaar 2020-2021 en het winterjaar 2021-2022 gedaald van 32 procent naar 22 procent. Het lijkt me logisch dat de stakeholders die op dit moment in overleg zijn in verband met MAP 7, daarbij ook rekening houden met alle relevante gegevens.

De Europese Commissie is inderdaad van mening dat de situatie in Vlaanderen op dit moment nog niet van die aard is dat er kan worden gesproken over een derogatie. Dat betekent concreet dat er geen mogelijkheid meer is voor de landbouwers om in bepaalde gevallen en onder strikte bijkomende voorwaarden een groter aandeel dierlijke mest, ter vervanging van kunstmeststoffen, toe te passen op hun percelen. Uw stelling dat dit over meer bemesting zou gaan, klopt dan ook niet.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw antwoord.

Het is uiteraard goed dat het overleg loopt. In die zin begrijp ik dat u zeker en vast geen timing kunt geven. Ik zou u er toch voor willen waarschuwen – waarschuwen is misschien een verkeerd woord –, maar ik wil er toch de aandacht op vestigen dat we ervoor moeten opletten dat we hier niet in hetzelfde verhaal terechtkomen als bij de eerste vraag. U zegt dat het overleg constructief loopt. Dat is goed, maar ik heb alleszins mails zien passeren van de natuurorganisaties, die daar een heel andere mening op nahouden. Het zou goed zijn dat daar voldoende tijd op ingegrepen zou worden als dat zo zou zijn. Collega Sintobin spreekt altijd van een koppeling. Dat is natuurlijk eigen aan de politiek en dat is niet per definitie iets slechts, maar in dezen kunt u natuurlijk niet ontkennen dat bepaalde dossiers met elkaar te maken hebben. Zolang we een bepaalde benadering van het hele landbouwgegeven hebben, zullen die dossiers Vlaanderen blijven achtervolgen. In die zin: oké, we wachten de timing af, we wachten ook de uitslag van dat overleg af, want anders zou het natuurlijk geen overleg zijn. Maar langs de andere kant moeten we opletten dat we niet op dezelfde weg terechtkomen als die waarop we terechtgekomen zijn met het hele GLB.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik sluit me aan bij die vraag. Ik ben ook zeer bezorgd over dat proces. Ik vind het een rare manier van werken, maar soit.

Ik heb daar ook een andere vraag bij. Op dit moment wordt er ook onderhandeld over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Daar zijn een aantal voorwaarden opgelegd, maar we zien dat de zones die slecht scoren op het vlak van oppervlaktewater, niet overeenkomen met de zones die nu bekeken worden binnen de stikstofrichtlijn. Minister, ik denk dat het zeer belangrijk is dat die twee dossiers wel aan elkaar gekoppeld worden, dat maatregelen die afgesproken worden voor de PAS, ook effectief zijn voor de oppervlaktewaterkwaliteit en omgekeerd. En als er dan een subsidieregeling afgesproken wordt die ervoor zorgt dat de stikstofneerslag vermindert en de impact op de natuur vermindert, kunnen landbouwers die nu in een zone liggen waar de oppervlaktewaterkwaliteit slecht is ten gevolge van nitraat, ook aanspraak maken op die PAS? Is er een betere afstemming tussen PAS en MAP, zodat we twee vliegen in één klap slaan? Bent u bereid om die oefening te maken? Nu zien we dat die twee processen los van elkaar lopen en dat die kruisbestuiving te weinig gebeurt. Het zou heel jammer zijn dat er straks – hopelijk – een akkoord is rond het stikstofarrest en de PAS, maar dat die maatregelen onvoldoende zijn om ook stappen vooruit te zetten wat betreft het MAP. Meer concreet kijk ik dan naar zones in Oost- en West-Vlaanderen, waar men ook graag van de subsidieregeling gebruik wil maken om een afbouw te realiseren van de varkensstapel.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het lopende overleg moeten we inderdaad deels afwachten. Hopelijk zal dat leiden tot een sterk MAP 7 dat de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water dichterbij zal brengen. In die zin – dat komt een beetje terug op het debat van daarjuist, rond die 'gold-plating' – is dat natuurlijk een uitgangspunt dat inderdaad in het regeerakkoord staat. We gaan niet aan gold-plating doen, maar de omstandigheden in alle lidstaten zijn natuurlijk niet hetzelfde. Als in een bepaalde regio de waterkwaliteit sterker onder druk staat, is het op zich ook ergens logisch dat er in die regio daadkrachtiger maatregelen genomen moeten worden om de waterkwaliteit ten goede te komen. Dat is niet wegens politieke deals, maar er is toch wel een inhoudelijke samenhang tussen GLB, MAP, stikstof, enzovoort.

Het punt waar ik bij deze vraag toe wil komen: we zien dat de derogatie niet verlengd wordt vanaf 2023. Dat is voor heel wat boeren die goed bezig waren, die ook met stalen konden aantonen dat ze meer dierlijke mest mochten gebruiken,

een streep door de rekening. Die moeten nu een andere manier zoeken om van de mest af te raken, hetzij via verwerking, hetzij via een burenenregeling of elders afzetten. Als het via mestverwerking gaat, zal het leiden tot wellicht meer beschikbaarheid van 'recovered nitrogen from manure' (RENURE).

Nu hebben we gezien dat het debat daarover op Europees niveau loopt. Er is vorige week in deze commissie nog over gerapporteerd dat de Commissie het eerder zo ziet dat in de regio's waar er een groot nutriëntenoverschot is, ze die wil exporteren naar regio's in Europa waar er weinig nutriënten zijn. Dat gaat tot het vreemde resultaat leiden dat wij hier RENURE moeten exporteren en kunstmest moeten importeren, terwijl de twee producten chemisch en qua werking nagenoeg equivalent zijn. Ik weet dat Vlaanderen daar in het debat op Europees niveau een standpunt over heeft ingenomen. De Europese Commissie lijkt een andere richting uit te gaan. Zult u nog verdere initiatieven ondernemen om de visie van RENURE als alternatief voor dure kunstmest meer ingang te laten vinden op Europees niveau?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik wil het over een iets andere boeg gooien. We hebben het hier over metingen. Ik geef niet aan dat deze metingen niet correct zouden zijn, maar mij kwam op een klein congres – u was daar ook, minister – van een hoofd van de dienst Handhaving van het Departement Omgeving ter ore dat men in Oekraïne bijvoorbeeld perfect kan zien waar een raket vertrekt, hoe ze vliegt, waar ze neerkomt en wat de impact ervan is, maar dat de handhavingsdienst binnen Omgeving niet kan zien vanuit satellieten – want daar gaat het over – wat er exact gebeurt op ons grondgebied. Nogmaals, minister, u was er ook bij, u hebt het hem ook horen zeggen. Hoe staat u tegenover de cijfers of de meldingen die via satellieten komen? Gaat u daar rekening mee houden? De metingen worden nu bijvoorbeeld heel sporadisch genomen en ook niet op elk moment dat het nodig is. Tegen dan hebt u daar met artificiële intelligentie, waar toch veel om te doen is, een perfect zicht op. We hebben al gehoord dat men over precisie spreekt, maar dat gaat puur en alleen over waar, hoe en hoeveel de landbouwer zelf op zijn eigen akker kan en mag doen. Maar wat met de dienst Handhaving van het Departement Omgeving?

Bart Dochy (cd&v): Minister, ik heb al dikwijls gezegd dat het belangrijk is wanneer maatregelen worden genomen, dat de mensen die ze moeten implementeren of 'ondergaan', er ook het nut van inzien. We hebben het in de vorige commissievergadering ook gehad over het verhaal van de derogatie, het verhaal van RENURE, zoals door collega Coel aangegeven. Wanneer aangetoond is – we zitten vandaag in die fase – dat milieukundig het gebruik van dierlijke mest binnen de totale stikstofnorm maar boven op de 170 kilogram stikstof die normaal in kwetsbare gebieden kan worden gebruikt, geen negatief effect heeft op de waterkwaliteit, dan kan men de mensen moeilijk meekrijgen in het verhaal dat ze dit niet mogen toepassen en dat het alternatief voor de bemesting die toegelaten is, de aankoop van dure kunstmest is. Dat gaat compleet in tegen alle logica van klimaatvriendelijkheid. Men creëert dan energieverspilling, want het maken van kunstmest kost energie en het verwerken van dierlijke mest kost ook energie. Het is financieel oninteressant om die kunstmest als alternatief voor die dierlijke mest te gebruiken. Het blijkt toch duidelijk te zijn aangetoond doorheen de jaren dat dat geen negatief effect heeft op de waterkwaliteit. Ik vind het toch wel bizar, vooral in omstandigheden waarin we de aandacht willen vestigen op het klimaat, dat Europa in dezen zo kortzichtig is en zich blijft fixeren op het oude idee-fixe dat de 170 kilogram nitraat uit dierlijke mest ook dan de norm blijft.

Als we het mestrapport geloven, moeten we toch wel heel verheugd zijn, denk ik. Dat 22 procent van de punten een overschrijding hebben, daar zijn we niet blij om, maar dat betekent wel dat 78 procent van de MAP-meetpunten goede resultaten

halen. 78 procent, dat is toch bijna een grote onderscheiding. Dat is an sich een positieve evolutie, wetende dat het van 32 procent minder goede punten naar 22 procent gaat. Dat betekent dat er hier toch wel een goede inspanning is geleverd of dat er een effect is van de maatregel.

Er is altijd gezegd dat je MAP 6 niet kunt beoordelen zonder dat je het jaar 2022 meeneemt. Want uiteindelijk hebben de effecten van de aanpassing van de wetgeving hun tijd nodig om zichtbaar te worden. Het komt erop neer dat hier wel eens gezegd mag worden dat dat positief is.

Collega Schauvliege, ik lees in andere mails – die van Natuurpunt krijg ik niet – dat er blijkbaar ook gesuggereerd wordt dat de oorzaak van de verbetering in de meetpunten nu enkel en alleen de weersomstandigheden zouden zijn. Als het over het effect van de droogte van de voorbije jaren gaat, is dat allemaal niet belangrijk. Dan is het gewoon de slechte praktijk die tot minder goede meetpunten leidt. En als de resultaten goed zijn, ligt het aan de weersomstandigheden. Laat ons toch een beetje objectief zijn. De waarheid zal in het midden liggen. Maar stimuleer de mensen toch door even een pluim te geven en te zeggen dat we op de goede weg zijn. Er zijn dus toch wel een heel aantal punten die in het verleden niet goed waren en die nu wel goed zijn. 78 procent van de MAP-meetpunten zijn goed, dus we zijn op de goede weg.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, het gaat inderdaad om twee verschillende uitdagingen, als je spreekt over het Mestactieplan en de Programmatorische Aanpak Stikstof: verschillende uitdagingen, verschillende aanpakken in normerend beleid. Maar ze komen bijvoorbeeld wel samen in het GLB, dat een stimulerend beleid is wat betreft waterkwaliteit en luchtkwaliteit. Maar voor de boer in zijn dagelijkse bedrijfsvoering en zijn dagelijks werk is het natuurlijk belangrijk dat dat een coherent geheel is. Ik denk dat we het daarover eens kunnen zijn.

Collega Dochy heeft gewezen op het verhaal van dierlijke mest versus kunstmest. Ik heb in mijn eerste antwoord al gezegd dat het belangrijk is dat er in bepaalde gevallen onder strikte bijkomende voorwaarden een groter aandeel dierlijke mest is ter vervanging van de kunstmeststoffen.

Ook nog belangrijk om te vermelden is dat we in het kader van de top met onze Nederlandse collega's ook nog eens op tafel gelegd hebben dat we samen een opening proberen te krijgen bij Europa wat betreft RENURE.

Collega Pieters, mesttransport is wel heel goed traceerbaar in Vlaanderen. Ik denk dat het ook beter gecontroleerd wordt dan sommige nucleaire transporten in Australië. *(Gelach)*

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor het bijkomende antwoord, minister. Ook dank aan de collega's voor de aanvullingen. We wachten af wat dit dossier zal geven, maar voor mij is de conclusie dat we de dossiers niet los van elkaar kunnen zien. En dat betekent niet noodzakelijk politieke koppelingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over duurzaam bodembeheer in het Vlaamse landbouwbeleid – 1250 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dit is weer zo'n vrij fundamentele vraag, waarmee sommige collega's het niet altijd eens zijn, maar ik denk dat we net in deze commissie dit soort debatten moeten kunnen voeren om te bekijken of de richting die het Vlaamse landbouwbeleid nu uitgaat, de juiste richting is.

Minister, ik stel vast dat er de jongste tijd zowel in internationale als in Vlaamse publicaties steeds meer aandacht is voor het aspect van grond en duurzaam bodembeheer in het landbouwbeleid. Er worden zelfs internationale sprekers uitgenodigd. Ik denk dat zelfs de provincie West-Vlaanderen bepaalde initiatieven in die richting neemt. Dit kadert onder andere in de tendens om de landbouwsector meer rekening te laten houden met de elementen leefmilieu, natuur en klimaat en met de prioriteiten van de Europese Unie ter zake. Mijn overtuiging is dat het goed zou zijn om hier ook in Vlaanderen meer rekening mee te houden. Vandaar mijn vragen.

Minister, wat is uw visie met betrekking tot het feit dat er steeds meer aandacht is voor grond als element in een eventuele bijsturing van het hele landbouwbeleid in functie van het milieubeleid en het klimaatbeleid?

Wat doet Vlaanderen op dit moment al met betrekking tot duurzaam bodembeheer?

Is de tendens die we zeker internationaal vaststellen, maar waarvoor er ook in Vlaanderen steeds meer aandacht is, niet tegengesteld aan de absolute teeltvrijheid waaraan Vlaanderen vandaag zo wil vasthouden en waarover we zelfs nauwelijks mogen debatteren, laat staan dat eraan zou worden geraakt?

Wat is in datzelfde kader de stand van zaken in het dossier van het bodempaspoort, dat in het najaar van 2022 als digitale toepassing van start zou gaan om landbouwers te ondersteunen en te stimuleren om meer te werken aan een duurzaam bodembeheer?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, de bodem is uiteraard belangrijk voor de natuur- en klimaatdoelstellingen, maar is ook een heel belangrijke productiefactor voor onze landbouw. We hebben er dus inderdaad alle belang bij om daar zeer goed zorg voor te dragen. De bodem kan inderdaad steeds meer op belangstelling rekenen, ook vanuit het onderzoek. Daardoor leren we steeds bij over de bodem, en ook in het beleid houden we daar rekening mee.

Vanuit de niet-productieve investeringssteun binnen het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) wordt er steun aangeboden voor een aantal investeringen die de bodemkwaliteit bevorderen. Dan gaat het bijvoorbeeld over de steun voor erosiedammen, die voor 100 procent worden betoelaagd. Eveneens wordt er steun verleend voor een aantal machines die een gunstig effect hebben op de bodemkwaliteit, zoals compostkeerders, drempelmachines en graslandwoelers. Die genieten een steunpercentage van 50 procent. Sinds 2015 worden binnen de VLIF-investeringssteun aan land- en tuinbouwbedrijven ook andere machines met een gunstig effect op de bodemkwaliteit gesubsidieerd, met een steunpercentage van 30 procent.

Sinds 2021 komt daar nog 10 procent bij voor de jonge landbouwers, zoals u weet. De afbakening van deze machines gebeurde in overleg met de toenmalige afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) binnen het beleidsdomein Omgeving.

In het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) wordt dat ook verder versterkt. Bepaalde van deze machines zullen worden gesubsidieerd voor 40 procent, altijd ook telkens verhoogd met 10 procent als het gaat over jonge landbouwers. Op die wijze hoop ik de landbouwers dus nog meer te kunnen stimuleren tot meer duurzame keuzes, ook op het vlak van bodembeheer. Ook de projectwerking binnen het GLB kan worden ingezet voor duurzaam bodembeheer. Ook bij de areaalgebonden GLB-maatregelen is er heel wat aandacht voor een duurzaam bodembeheer. In de conditionaliteit zijn er voorwaarden rond het behoud van blijvend grasland, verplichte erosiebestrijdende maatregelen, verplichte analyses om het koolstofgehalte en de zuurgraad te meten, de verplichting om voor bodembedekking te zorgen en de verplichte gewasrotatie.

Via een stimulerend beleid zetten we verder in op duurzaam bodembeheer. Zo is er de ecoregeling voor het verhogen van het organischekoolstofgehalte. Daarbij aansluitend hebben we nog de ecoregeling inzake precisielandbouw, waarbij we plaatsspecifieke bekalking stimuleren. De zuurtegraad van de bodem heeft immers heel wat impact op de bodemkwaliteit. Ook zijn er de specifieke maatregelen voor grasland, zoals de ecoregeling inzake behoud van blijvend grasland en de agromilieu- en klimaatmaatregel voor tijdelijk naar blijvend grasland. We stimuleren via de ecoregelingen ook erosiebestrijdende teelttechnieken, zoals niet-kerende bodembewerking en de aanleg van drempels in ruggenteelten. Ten slotte zijn er nog heel wat andere maatregelen die ook effect kunnen hebben op het bodembeheer, zoals de agromilieu- en klimaatmaatregel 'agroforestry'. Ook het bodempaspoort is opgenomen in de ecoregeling binnen het GLB.

Tevens wordt buiten het GLB-beleid wel degelijk rekening gehouden met de bodem. In het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP), bijvoorbeeld, zetten we in op het verminderen van de broeikasgasemissies uit de bodem en op het beschermen en verhogen van de koolstofvoorraden.

Wat betreft uw vraag over de autonomie van de landbouwer om zelf zijn of haar teeltplan op te stellen, mag u niet vergeten dat er al heel wat verplichtingen en verboden gelden voor landbouwers. In het regeerakkoord hebben we de teeltvrijheid, die steeds gezien moet worden binnen dat normerend kader, ook vooropgesteld. Voor een duurzaam bodembeheer is een teeltverbod ook niet nodig. Landbouwers zijn zich bewust van het belang van de bodem. Met de juiste set van maatregelen op alle niveaus, van verplichte maatregelen in de conditionaliteit tot stimulerende maatregelen zoals de ecoregelingen of de productieve en niet-productieve investeringssteun, kunnen we landbouwers begeleiden naar meer bodemzorg. Ook vind ik het belangrijk om verder in te zetten op kennisopbouw en kennisdelen rond de bodem.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de ontwikkeling van het bodempaspoort. Deze digitale toepassing wordt dit voorjaar opengesteld voor de landbouwers. In deze toepassing worden verschillende bodemgegevens op perceel-niveau gevisualiseerd.

Informatie uit verschillende databronnen zal op een heel toegankelijke manier worden samengebracht. Ik verwijs naar onder andere de relatieve hoogtekaart die de landbouwer kan helpen bij het bestrijden van erosie en de droogtekaarten die de landbouwer kunnen helpen om te anticiperen op droogte door de juiste inzaaien oogstmomenten te kiezen. Daarnaast zal ook de informatie uit Geopunt en verschillende andere databanken en kaartlagen ter beschikking worden gesteld.

Overheidsdata zullen ontsloten worden via het bodempaspoort. Zo zal voor de gebruiker de teelthistoriek van het perceel tot tien jaar terug zichtbaar zijn. Deze informatie is afkomstig uit de verzamelaanvraag. Het is ook de bedoeling dat landbouwers de resultaten van analyses op bodemstalen kunnen laten doorstromen naar het bodempaspoort. Via een ecoregeling in het GLB wil ik bovendien het gebruik van het dat paspoort door de landbouwers verder stimuleren.

Door de bundeling van al die data krijgt de landbouwer meer overzichtelijke informatie over de toestand van de bodem van zijn gebruikspercelen ter beschikking. Deze kennis kan dan worden gebruikt om het management op perceelniveau aan te passen en zo de bodemkwaliteit te verbeteren.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik dank u voor deze opschaling. Het is goed dat we dit overzicht krijgen en dat er heel wat maatregelen worden genomen.

Mijn vraag ging ook wat verder, namelijk in welke mate er eventueel kan worden afgezien van die absolute teeltvrijheid. Maar goed, ik stel vast dat het Vlaamse beleid opteert voor bepaalde punctuele beslissingen. Het is goed dat die allemaal worden ingevoerd. Er komen groene subsidies en meer investeringssubsidies. Maar dat fundamentele debat over waar we met onze bodem naartoe gaan en in welke mate die effectief kan bijdragen tot een betere productie en het langer in stand houden van landbouwmogelijkheden, wordt op dit ogenblik alleszins niet gevoerd zoals dat wat mij betreft internationaal wel het geval is.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, u hebt mijn vraag van daarnet waarschijnlijk niet begrepen, maar het gaat hier over dezelfde aard. Met satellietbegeleiding kan men de bodemstructuren in het verloop van de tijd perfect volgen. Telkens wanneer de satelliet eroverheen gaat, kan men dat opvolgen en kan men met de evoluties die daarin zitten, aangeven hoe de bodemsamenstelling is en hoe die wijzigt, ook wat betreft bemesting. Ook wanneer die wordt bemest en hoe de begroeiing is, kan men volgen. Men kan ook meetapparatuur gebruiken om daar voorstellingen van te maken. Maar bent u daar voorstander van of niet? Daarover gaat het. Het hoofd van de dienst Handhaving bij het Departement Omgeving geeft immers aan dat zij niet over die middelen beschikken. We hebben het hier voortdurend over innovatie, digitalisering en modernisering, maar als het gaat over een satellietmeting geven we niet thuis. Zelfs onze dienst Handhaving bij het Departement Omgeving beschikt niet over de juiste middelen om de juiste metingen naar boven te brengen. Minister, kunt u zeggen of u daar iets in ziet en of u daarmee akkoord gaat?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil ook graag even aansluiten. Als we spreken over duurzaam bodembeheer, dan leggen we snel de link met carbon farming. Ik heb aan uw voorganger heel wat vragen gesteld, en ik heb daarnet ook gehoord dat u het woord 'agroforestry' liet vallen. Dat is iets wat ik toch nauw opvolg, en ik zie uw medewerker al lachen: "Ze is daar opnieuw met de vraag naar een bredere uitrol, een grootschalige uitrol van agroforestry."

Ik weet dat vrijdag de vaststelling van de voorschriften voor de subsidies voor onderhoud van boslandbouwsystemen op de agenda staat. Het is misschien een voorafname, maar ik had toch wel graag van u geweten wat de plannen zijn, wat de toekomst is voor die agroforestry. Hoe staat u tegenover die bredere uitrol, om dat meer voet aan de grond te laten krijgen? Wordt dit ook versterkt in het nieuwe meerjarenprogramma, ter uitvoering van het GLB?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, in uw beleids- en begrotingstoelichting (BBT) 2023 had u aangekondigd dat we ook vanuit de Europese Commissie nog een initiatief rond bodem mogen verwachten, met name de Soil Health Law, en dat u dat van nabij zou opvolgen. Ik heb begrepen dat dat er in het tweede kwartaal van 2023 aankomt. De publieke consultatie rond de impactbeoordeling van dat voorstel zou intussen afgelopen zijn, en ik vroeg mij af of u al wat meer toelichting kon geven bij wat we daar nu juist van mogen verwachten, van die Soil Health Law. Wat zit er juist aan te komen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Pieters, ik geloof wel in bodemscans. Ik denk dat we daar in de toekomst nog meer mee aan de slag kunnen gaan, proactief, op het niveau van de landbouwer, om ook heel efficiënt en effectief te kunnen werken. Dat is beter voor de bodem, beter voor de kwaliteit, qua uitspoeling. Er is ook minder gebruik van mest, denk ik. Die taakkaartbehandeling kan dan op die manier efficiënt ingezet worden. Dus daar geloof ik in.

Collega Talpe, het boslandbouwsysteem maakt inderdaad deel uit van het GLB, met onder andere subsidies voor de aanplant en onderhoud. Dus dat is daarin voorzien, met wat projectwerking.

Collega Coel, we zullen het antwoord nasturen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor het antwoord en voor de bijkomende bemerkingen van de collega's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de korte keten in Vlaanderen – 1180 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, mijn vraag om uitleg is er gekomen naar aanleiding van de berichtgeving over de korte keten. In Landbouwleven van 12 januari 2023 verscheen een artikel met als titel 'Korte keten dreigt te kapseizen.'

Zowel bedrijven als burgers hebben het moeilijk ten gevolge van de opeenvolgende crisissen. Ook producenten en handelaars in de korte keten hebben te kampen met hoge energie- en transportkosten, een tekort aan grondstoffen enzovoort. Verschillende onder hen haken af of verminderen hun productie en aanbod. Net voor de coronacrisis was de korte keten volop in bloei. Er kwamen meer hoeve-winkels en grotere initiatieven. De lokale economie ging erop vooruit. Tijdens corona bleven zij groeien, waardoor zij investeringen en kosten konden recupereren. Sinds de energiecrisis worden ook deze bedrijven geconfronteerd met stijgende kosten. Tot slot schat de korteketensector het omzetverlies als gevolg van klimatologische omstandigheden, bijvoorbeeld weinig gras voor sommige kaas-soorten, overvloedige regenval met een impact op de oogst, op 20 tot 30 procent.

Een aantal organisaties – vzw Climaxi, Eco & Fair, Boerenforum, Ourobours, FIAN, vzw Voedselteams en Linked Farm – hebben via een open brief overheden opgeroepen om – en ik citeer – “uit hun kot te komen”. Ze stellen dat het schoentje

wringt bij de keuze van de overheid voor de aankoop van voedsel via aankoop-centrales. Ze vragen onder meer om maaltijd-, eco- en andere cheques open te stellen voor kleinere sectoren. Ze zijn pleitbezorger om lage inkomens te steunen in de lokale aankoop van gezond voedsel aan de juiste prijs.

Ik had van u graag een antwoord gekregen op volgende vragen.

Welke ondersteunende maatregelen voor de korte keten werden reeds genomen sinds het begin van deze legislatuur?

Welke ondersteunende maatregelen wenst u nog te nemen tijdens deze legislatuur om de korte keten opnieuw te laten bloeien?

Worden er campagnes gepland om de burgers aan te zetten gezond voedsel lokaal te kopen? Zo ja, welke campagnes?

Hoe staat u tegenover de voorstellen vanuit de organisaties die in de landbouwers aan de alarmbel trokken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Korte keten is een model dat zowel mijn voorganger als ikzelf bijzonder belangrijk en waardevol vinden. Begin dit jaar lanceerde mijn voorganger daarom ook een strategische visienota, zoals u weet, met als slogan 'Korte keten: meer op en rond de tafel'. Het Departement Landbouw en Visserij, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), het Steunpunt Korte Keten, Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Groene Kring, Jong ABS, Bioforum, CSA-Netwerk (Community Supported Agriculture) Vlaanderen en de Korte Keten Alliantie hebben samen die visienota uitgewerkt.

Binnen de schoot van deze nota werden al een aantal acties opgestart, bijvoorbeeld rond bedrijfseconomische cijfers binnen de hoevezuivel. Dat resulteerde in de publicatie 'Korte keten: het bedrijfseconomische plaatje - een eerste verkennende analyse'. Of in het wegwerken van hindernissen bij de wetgeving rond voedselveiligheid. Vanuit het beleidsdomein Landbouw en Visserij wordt ook steun verleend aan een aantal actoren actief in de korte keten, voor de begeleiding van, en kennisdeling tussen, korteketenboeren.

In Vlaanderen kunnen, na initiatief van VLAM, consumenten sinds begin vorig jaar betalen met hun ecocheques bij hoevewinkels en marktkramers die het erkende logo 'Recht van bij de boer' dragen. VLAM helpt de consument om deze verkooppunten te vinden via de website rechtvanbijdeboer.be. Hier is per verkooppunt zichtbaar of je kunt betalen met ecocheques.

In ILVO gebeuren verschillende onderzoeksprojecten rond de korte keten, denk bijvoorbeeld aan de verdienwijzer of de recent verschenen publicatie 'Succesfactoren in de korte keten' in samenwerking met het Steunpunt Korte Keten.

Er bestaan verschillende maatregelen vanuit mijn administratie om de korteketen-ondernemer te ondersteunen. Er is de investeringssteun bij verkoop- en verwerking van hoeveproducten. Er zijn de vormingsactiviteiten. De thema's rond korte keten worden financieel bevoordeeld, doordat er met kleinere deelnemersgroepen mag worden gewerkt. Er is ook meer individuele begeleiding mogelijk via KRATOS, een subsidie voor bedrijfsadvisering van landbouwers. Daarnaast zijn er verschillende projectsubsidies waar projecten rond korte keten werden gefinancierd.

Als minister geloof ik zelf vooral in de kracht van het ondernemerschap, en wil ik vooral een ondersteunend kader aanbieden. Ik denk dat dat belangrijk is. Sowieso

geloof ik dat meer toegevoegde waarde proberen te creëren, wat verder weg van een vervangbaar landbouwproduct voor de wereldmarkt, een van de langetermijnstrategieën is in een Vlaamse context. Dat kan op verschillende manieren, in de meer klassieke afzetketens, maar zeker ook via de korte keten.

In het nieuwe GLB is een vrij brede waaier aan ondersteunende instrumenten voorzien. Ik overloop ze hier samen met u even kort. Vooreerst wordt door de ondersteuning voor investeringen in de korte keten zowel de verwerking als de vermarkting versterkt. Het steunpercentage wordt verhoogd naar 40 procent, met telkens een 'top up' van 10 procent voor de jonge landbouwers, zoals u weet.

Binnen de nieuwe maatregel 'Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf', waar een bijkomende forfaitaire ondersteuning voorzien wordt voor de uitvoering van het bedrijfsplan, zullen er heel wat kansen zijn voor bedrijven waar de korte keten deel kan uitmaken van de grotere bedrijfsstrategie.

Het hervormde Agricultural Knowledge and Innovation System (AKIS) in het GLB-strategisch plan biedt ook nieuwe mogelijkheden voor ondersteuning in de zoektocht naar het uitwerken van een nieuwe bedrijfsstrategie waar dan de korte keten een onderdeel van kan zijn. Daarbij wordt meer ingezet op coaching en op maat gemaakte vorming. Ondersteuning voor specifiek advies rond de korte keten blijft eveneens een mogelijkheid, denk maar aan specifiek advies rond de verwerking van landbouwproducten op de hoeve.

Last but not least denk ik ook aan de versterkte EIP-maatregel (European innovation partnership) die ook een luik zal bevatten met een focus op samenwerking. Hierin kunnen korteketenlandbouwers kansen grijpen om aan de slag te gaan met collega's en met andere spelers om problemen en uitdagingen samen aan te pakken. Denk dan bijvoorbeeld aan een opschaling van de korte keten naar een efficiëntere organisatie wat afzet betreft.

Wat de campagnes betreft: via het platform rechtvanbijdeboer.be voert VLAM jaarrond promotie voor de korte keten. De consument kan daar info vinden over de korte keten, de troeven van dit circuit en de soorten verkooppunten. Centraal op dit platform staat de zoekfunctie waar je alle verkooppunten van landbouwproducten in eigen buurt kunt terugvinden. Het platform wordt op dit moment vernieuwd en geïntegreerd in het overkoepelende en succesvolle VLAM-platform 'Lekker van bij ons'.

VLAM informeert ook actief via de sociale mediakanalen van Recht van bij de boer en via de nieuwsbrief. Er wordt gewerkt rond seizoenproducten en verhalen van korteketenproducenten. Ook Lekker van bij ons zet regelmatig de producten uit de korte keten in de kijker. Zo bereikt VLAM via beide kanalen een heel brede laag van de Vlaamse bevolking met de belangrijke boodschap om vaker producten uit de korte keten te kopen.

Het hoogtepunt in de communicatie is de jaarlijkse 'Week van de Korte Keten', waarin heel wat spelers initiatieven nemen om de consument nog dichterbij de korte keten te brengen. VLAM werkt actief mee aan die campagne en is verantwoordelijk voor de overkoepelende communicatie naar de consument. Zo beheert VLAM onder andere de website weekvande Korteketen.be en de Facebookpagina. Noteer het alvast in jullie agenda: dit jaar zal de Week van de Korte Keten plaatsvinden tussen 13 en 21 mei.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, voor uw antwoord.

Vandaag zijn er iets van een vierduizend korteketenbedrijven, of land- en tuinbouwbedrijven, die ook actief zijn in de korte keten in Vlaanderen. En je ziet dat het aantal steeds verder blijft groeien. Dat is op zich een goede zaak. De resolutie rond de korte keten werd hier in het parlement unaniem aangenomen. Verschillende partijen hebben die ook mee uitgetekend en daarin stonden ook een aantal acties.

Ik denk dus dat daar een gedeeld draagvlak voor is, zoals u zelf ook aangaf. Maar we zien natuurlijk dat de korte keten onderhevig is aan de volatiliteit van de prijzen die er is in andere verdiensegmenten binnen de land- en tuinbouwsector. Er was een enorme groei met corona, er is een enorme druk door de energieprijzen. Dat soort crisissen moet men natuurlijk ook het hoofd kunnen bieden. Vraag en aanbod spelen daar ook heel sterk in mee, en vooral ook hoe een bedrijf zich economisch kan oriënteren naar een bepaalde markt is daar bepalend in.

Dat er meer op en rond de tafel wordt gezeten, daar staat iedereen achter, denk ik. Adviesverlening, een bedrijfsplan opmaken, korte keten als onderdeel van een grotere bedrijfsstrategie zien, dat zijn zeer belangrijke factoren. Een van de aanvullende punten die ook in de resolutie van dit parlement stond, ging over de nood aan economische cijfers waarop de sector zich kon baseren.

Minister, u hebt in uw antwoord de melkveesector genoemd. Alles wat melk is, is redelijk becijferd, daar zijn heel wat strategieën rond opgezet. Natuurlijk zijn er nog een aantal andere korteketenstrategieën die gaan over het vermarkten van vlees, maar ook over het vermarkten van andere producten zoals groenten, aardappelen en dergelijke meer. Minister, is er perspectief om nog meer economische cijfers te kunnen voorleggen zodat nog betere bedrijfsstrategieën kunnen worden opgemaakt?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Het klopt inderdaad dat we hier unaniem een resolutie hebben goedgekeurd om opnieuw meer aandacht te hebben voor en meer in te zetten op die korte keten en andere verdienmodellen. Ik heb daar zelf een aantal schriftelijke vragen over gesteld omdat het ondertussen al een tijdje geleden is dat die resolutie is goedgekeurd. Ik moet toch eerlijk toegeven dat dat antwoord ontgoochelde. In die zin dat wat er reeds was, wordt verdergezet, maar de resolutie had net tot doel om extra dingen in te zetten. Ik ga nu niet herhalen wat er allemaal in stond aan aanbevelingen, iedereen kent die wel. Maar het is toch ver zoeken naar bijkomende initiatieven. Inzake onderwijs wordt het een beleidsprioriteit waarop wordt geselecteerd bij de toekenning naar middelen, de voorwaarden voor productieve investeringen zijn vereenvoudigd zodat meer korteketenbedrijven toegang krijgen tot VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds), en zo verder. Er zijn wel kleine specifieke dingen, maar eigenlijk ten gronde is er niet veel extra gebeurd, en dat is toch wel spijtig vind ik.

Er zijn ook geen specifieke budgetten. We hadden ook de afspraak om nieuw geld te voorzien. In de resolutie staat uiteindelijk heel expliciet dat er voldoende budgetten moeten worden vrijgemaakt via verschuiving, om hierop in te zetten.

En het blijft ook heel erg bij projecten. Een van de dingen die we vastgesteld hebben was dat we dat niveau moeten kunnen overstijgen, we moeten van die projecten naar een opschaling gaan. Ook daarvan is er weinig of geen sprake. Ergerlijk vind ik bijvoorbeeld dat er nog maar eens gekeken wordt om de wettelijke obstakels op te lijsten, terwijl het steunpunt hier in de commissie alle wettelijke obstakels heeft opgesomd. Men heeft daar ervaring mee, men weet waar die obstakels zitten, op deze manier blijven we onderzoeken. We hebben meer nodig dan dat. In die zin, minister, ben ik ontgoocheld en doe ik een oproep om er werk van te maken. Er is een breed draagvlak voor, ik begrijp ook bij uzelf.

Er was vorige week vrijdag een interessante netwerkdag rond agro-ecologie. Er is enorm veel interesse en belangstelling van boeren die op zoek zijn naar hoe ze hun toekomst kunnen vrijwaren, hoe ze nieuwe manieren kunnen vinden. Men beseft ook dat het anders kan, misschien binnen een aantal sectoren ook anders moet dan vandaag, dus er zijn heel veel mensen die daarop zitten te wachten. Begeleiding daarbij is belangrijk, we moeten hen ontzorgen.

Als we kijken naar de situatie op het terrein, zoals collega De Roo inderdaad terecht aanhaalt, is er een crisis. Dat is ook de noodoproep. Men heeft een enorme omzetting gezien, maar nu zakt men dieper dan wat het oorspronkelijk was, onder andere wegens de voedselprijzen. Toen de varkenssector in crisis zat, hebt u heel veel miljoenen goedgekeurd om die sector te ondersteunen, en terecht, dat is belangrijk dat we dat doen. Maar ik denk dat we ook voor deze verdienmodellen, als we voelen dat het niet goed gaat, extra moeten inzetten. Vandaar geen echte vraag, maar eerder een pleidooi om die resolutie nog eens ter hand te nemen en te kijken wat er in staat en om te proberen toch extra dingen te doen, en niet alleen verder te doen met wat vandaag al bestaat.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Het was inderdaad de bedoeling met die resolutie om de opmars van de korte keten in het kader van covid zeker niet los te laten. Die ambitie blijft nog altijd.

Ik wil nu even inpikken op wat collega De Roo daarnet zei in zijn tweede replek en wat u aanhaalde in verband met het bereiken van de consument en de promotie rond de korte keten. Het is dankzij de korte keten dat de boer meer centen krijgt, een betere prijs krijgt voor zijn producten. Maar dat betekent ook dat die producten wat duurder zijn en dat dat ook een aantal mensen afschrikt omdat die prijzen hoger zijn dan wat men betaalt voor een massaproduct in de supermarkt.

We weten allemaal dat de prijs van de voeding in het algemeen nu sterk stijgt. We zien dat ook na de inflatiecijfers van januari en zelf heb ik vorige week nog in de supermarkt gemerkt dat een volle kar plots heel wat duurder is dan een tijdje geleden.

Minister, worden de evolutie van de prijzen en de evolutie van de producten die in korte keten worden aangekocht, gemonitord? Het ene heeft immers een impact op het andere. Misschien kan er daar op een of andere manier op worden ingegrepen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Het is een belangrijk thema, zoveel is duidelijk. De strategische visienota voorziet inderdaad in het verzamelen van meer data op basis waarvan het beleid verder kan worden versterkt.

Collega Steenwegen, ik voel bij u duidelijk een zeer grote ambitie op dat vlak die misschien verder gaat dan wat er vandaag al voorligt of gebeurt. Maar we mogen niet zeggen dat er helemaal niets gebeurt. Ik denk dat we het erover eens zijn dat we daarmee de waarheid geweld aandoen. We zijn begonnen met het GLB en ik merk dat ik er bij de andere vragen heel vaak op moet terugkomen, omdat er natuurlijk heel veel in vervat zit.

U spreekt over de ondersteuning, de begeleiding en de ontzorging en vraagt of er handvaten voorzien zijn. De investeringssteun is met 10 procent verhoogd en we hebben de heel duidelijke ambitie uitgesproken dat we willen dat een op de vijf van onze Vlaamse landbouwers zich tegen 2027 kan inschakelen in de korte keten. En agro-ecologie is een ambitie die we hebben uitgesproken en meegenomen in de voedselstrategie, waaraan dan middelen zijn verbonden.

Het kan altijd meer zijn, dat voel ik heel goed bij u. Maar op basis van wat ik nu kom te duiden, kunnen we niet concluderen dat er niets is gebeurd.

De evolutie van de prijs is natuurlijk een heel belangrijk thema. Die staat heel actueel onder druk. Het is belangrijk dat we dat monitoren en dat gebeurt ook.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoorden. Het verzamelen van data zodat we effectief kunnen inschatten wat er leeft op de markt is een belangrijke basisvoorwaarde om een rendabel verdienmodel verder te kunnen uitbouwen. Dat geldt trouwens voor alle sectoren.

Collega Steenwegen, ik was wat verbaasd over uw beschouwing wat betreft de crisissteun. Een aantal organisaties luiden de alarmbel. Hun vraag is echter niet om crisissteun te krijgen, ze vragen een aantal andere zaken. Ik heb de minister in zijn antwoord horen aangeven dat onder andere alles wat ecocheques betreft, gekoppeld aan het label Recht van bij de boer, werd mogelijk gemaakt. Dat komt alvast tegemoet aan een aantal van die vragen. Met de acties die werden voorzien, zullen we stelselmatig kunnen tegemoetkomen aan een goede ondersteuning van onze Vlaamse korteketensector.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de problemen in de sierteeltsector – 1181 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ongeveer twee weken geleden hebt u een bezoek gebracht aan een sierteler in Bocholt, op uitnodiging van de sierteelt- en groenfederatie AVBS. Dat was ongetwijfeld bijzonder interessant omdat u daar van hen een toelichting kreeg over de problemen en de vele uitdagingen waarmee deze sector kampt.

Waar hadden ze het over? Onder andere over de arbeidskrapte, dus het vinden van voldoende en geschikt personeel. Dan spreken ze enerzijds over mensen in het middenkader die administratie, logistiek en dergelijke meer kunnen opvolgen, maar anderzijds is er ook in de productie zelf een nijpend tekort aan extra helpende handen.

Daarnaast had men het ook over de crisis door de oorlog in Oekraïne en het geringe aantal bedrijfsopvolgers om de sector in de toekomst verder te zetten.

Wat er nog werd aangekaart, gaat eerder over een aantal bevoegdheden van de minister van Omgeving, namelijk wat ze verwachten te ervaren met het nieuwe mestactieplan, MAP 7. Zij hebben het gevoel dat daar een aantal zaken in staan die getuigen van niet veel voeling met de sector. Ook het vergunningenbeleid werd aangehaald, en heel concreet het feit dat ze in de zomer water nodig hebben om hun planten water te geven. Door de droge zomers willen ze in de winter water kunnen opvangen en opslaan maar dan botsen ze op het feit dat er grondverzet nodig is en dat daar het vergunningenbeleid hen wat parten speelt.

Minister, welke conclusies hebt u getrokken uit dat werkbezoek, onder andere voor wat betreft de toekomstperspectieven van de sector? Zult u bepaalde maatregelen

nemen binnen uw bevoegdheden die zich niet alleen in deze commissie situeren maar ook op het vlak van economie? Dan kijk ik ook naar de bedrijfsopvolging en arbeidskrapte. Zijn er richting VDAB initiatieven die u kunt nemen voor de toeleiding naar de sierteeltsector? Zult u overleg hebben met minister Demir voor wat betreft MAP 7 en het vergunningenbeleid, waar zich heel wat vragen en uitdagingen stellen? Zult u in het algemeen initiatieven nemen om projecten voor wateropvang te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het was inderdaad een heel boeiend en leerrijk bezoek waar een aantal noden maar ook duidelijk de kansen voor die sector naar voren kwamen. Als je kijkt naar de grote uitdagingen om de wereld te ontharden, denk ik dat elk plekje dat onthard wordt, een kans is voor de sierteeltsector. Zoals aangegeven in de beleidsnota Landbouw vinden we instroom in de sector cruciaal om onze land- en tuinbouw in Vlaanderen een langetermijnperspectief te bieden en moet het landbouwbeleid daar dan ook maximaal op inzetten.

De sierteeltsector zelf werkt momenteel aan een visieontwikkeling. Deze geeft aan waar de Vlaamse sierteeltsector in 2050 moet staan. Deze visie moet duidelijkheid geven aan jonge instromers over het potentieel van activiteiten in deze sector en zal hun beslissing om al dan niet in de sector aan de slag te gaan ten goede komen.

Sinds 2018 is de urgentie voor het verhogen van de werkzaamheidsgraad en het aanboren van de stille arbeidsmarktreserve alleen maar toegenomen. Het aantal vacatures op onze arbeidsmarkt is toegenomen en het aantal werkzoekenden kent in Vlaanderen een dalende trend. Dat is mijn bevoegdheid rond Werk. U kent de problematiek. Ondanks de economische dip zitten we met een structureel tekort: per 100 werknemers die uitstromen, stromen er 80 in. We hebben op jaarbasis 400.000 vacatures en maar 180.000 werkzoekenden en 800.000 niet-beroepsactieven. De grote uitdaging ligt erin om de niet-beroepsactieven meer te activeren. Economische migratie is ook een belangrijk antwoord in het meest recente werkgelegenheidsakkoord. Dat is voor de land- en tuinbouw niet anders.

Ook in functie van het invullen van de vacatures in de sierteelt is er een krappe arbeidsmarkt, waarbinnen 86 procent van de werkzoekenden een doelgroepenkenmerk heeft, een rugzakje zeg maar, en er dus een zekere afstand tot de arbeidsmarkt is. VDAB schat dan ook telkens het realistische jobdoelwit van de werkzoekenden in en zoekt op grond hiervan een juiste match. Het is ook belangrijk om als algemeen signaal mee te geven dat we vaak vaststellen dat de lat in de aanwervende fase te hoog wordt gelegd, zeker ook in deze sector, en dat een intrinsieke motivatie eigenlijk heel vaak volstaat en dat men dan moet kunnen leren op de werkplek zelf. Daardoor vergroten de kansen op tewerkstelling alsook de kans op het sneller invullen van vacatures.

In de land- en tuinbouw staan er momenteel 187 vacatures open bij VDAB. Dat is relatief laag, maar aangezien het om een zeer seizoengebonden sector gaat, zal dat aantal de komende weken uiteraard weer stijgen en een piek kennen net voor de oogst. De jongste jaren merken we ook een stijging in het aantal vacatures uit de land- en tuinbouw bij VDAB. VDAB moet dus nog meer uitbreken – dat is altijd mijn stelling geweest – en werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt of niet-beroepsactieven bereiken. Wat mij betreft, is de land- en tuinbouwsector de ideale sector om een eerste werkervaring op te doen. Zeker wat training on the job en 'learning on the job' betreft, is de land- en tuinbouw goed geplaatst om nog meer kansen te bieden dan vandaag.

Ik verwijs opnieuw naar het overleg dat er op dit ogenblik is tussen de landbouw, de natuur- en milieuorganisaties en de verwerkende industrie met het oog op het volgende mestactieprogramma. We hebben begrepen dat dat overleg bezig is en

dat er zal worden teruggekoppeld naar de groep. Collega Talpe, dat antwoord gaf ik al op de vraag die specifiek over het mestactieplan ging, en herhaal ik nu even voor u.

Dan de bijkomende initiatieven om projecten voor wateropvang te ondersteunen. Jaarlijks wordt een oproep voor EIP-projecten (European innovation partnership) gelanceerd, waarbij landbouwers, onderzoekers, adviseurs en andere actoren uit de landbouwsector het initiatief kunnen nemen om een project in te dienen voor het ontwikkelen van innovatieve oplossingen, ook met betrekking tot de waterproblematiek. De oproep wordt vanaf dit jaar ook verruimd naar innovatieve samenwerkingsverbanden waarbij landbouwers worden gefinancierd om samen te werken rond bepaalde problemen in de landbouw, zoals de droogteproblematiek. Daarnaast hebben we de voorbije tijd natuurlijk sterk ingezet op de Blue Deal, ook via onze relancemaatregelen.

De wateruitdaging was inderdaad een van de grootste die ik heb onthouden uit het bezoek aan het bedrijf in Bocholt.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, dank u voor uw uitgebreide antwoord. We zijn allemaal fier op onze sierteeltsector. We hebben een heel mooie traditie ter zake in onze landbouw. Denk maar aan de Gentse regio, met de azalea's en met de Gentse Floraliën als hoogmis, waar we het mooiste van onze streek kunnen tonen aan de wereld. Het is goed dat u ook bevoegd bent voor Economie en Werk. Dat was immers een van de vragen. We konden gisteren in de pers lezen dat Vlaanderen aankijkt tegen 27 extra knelpuntberoepen en dat 36 procent van de Vlaamse beroepen ondertussen als knelpuntberoep wordt gelabeld. Dan is het zeker vijf voor twaalf. In de sierteeltsector zijn er misschien 187 vacatures, maar we hebben 1500 actieve bedrijven met 3600 voltijdse werknemers. Zoals u zelf ook zegt, is er daar altijd enige uitstroom. Men krijgt dat eigenlijk ook heel moeilijk ingevuld, ook wat het middenkader betreft, dat de bestellingen moet opvolgen. We weten allemaal dat hier steeds meer verplichtingen en administratie bij komen kijken. De bedrijfsleider kan dat dus heel vaak niet meer alleen aan. Die heeft mensen nodig om hem te ondersteunen. Dat zijn dus ook allemaal functies die men ingevuld moet kunnen krijgen, naast die, uiteraard, in de productie, zeker in de seizoenen waarin het nodig is om mensen daartoe te kunnen motiveren. Wat dat betreft, heeft VDAB inderdaad een belangrijke rol, misschien door opleidingen specifiek voor die sector te organiseren om mensen toe te leiden die nu niet actief zijn. We kunnen ook kijken richting Wallonië. Ik zal dat overlaten aan uw kabinet, dat op dat vlak bevoegd is, maar ik denk dat we daar toch heel aandachtig voor moeten zijn.

Nog een laatste element. De waterproblematiek moeten we inderdaad zeker opvolgen, en het vergunningenbeleid. Neem uw collega, minister Demir, dus zeker even terzijde om ook daarover te praten, over hoe we daar verder mee kunnen omgaan. Innovatie is ook belangrijk. Op de website www.belgianplants.com zien we heel wat rond innovatie, maar dan vooral wat de producten betreft. Ik vraag me echter af of men qua innovatie ook kijkt naar de arbeidsprocessen en de automatisering. We zien dat men bijvoorbeeld in Nederland al heel wat verder staat wat dat betreft. Is dat iets wat ook kan worden meegenomen of verder uitgewerkt? Kunnen we even over het muurtje kijken? Ik geef dat nog even aan u mee, als uitsmijter.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Voorzitter, minister, zoals u weet, kom ik uit de plantensector. Ik vind het zeer terecht dat de collega deze problemen aanhaalt. Ik heb een paar aanvullingen. Ik zou willen zeggen aan de mensen die over MAP 7 onderhandelen dat ze moeten weten dat een plant wordt gerooid tussen september

en april, dat dat moet worden meegenomen. Met het plan zoals dat in augustus werd voorgesteld, zou het immers onmogelijk zijn geweest om ook maar één plant uit de grond te halen. Laten we die kafkaïaanse toestanden dus toch ietwat verbeteren.

Een ander punt: gisteren zag ik op tv dat mensen uit India voor de zorgsector opgeleid werden en Nederlands leren. Uit ervaring weet ik dat dit zich ook stelt voor de sierteelt. Heel veel sierteeltbedrijven houden hun bedrijf recht met buitenlandse arbeidskrachten omdat het heel moeilijk of zelfs onmogelijk is om dit met Vlaamse arbeidskrachten te doen. Als een sierteeltbedrijf wil uitbreiden, is dat een zeer belangrijke factor. Misschien is het een idee om de mensen – meestal zijn ze uit Roemenië of Oost-Europa – een gelijkaardige opleiding als de mensen uit India te geven zoals ik gisteren voor de zorgsector zag. Dat kan misschien een toegevoegde waarde zijn. Het is maar een tip.

Het laatste punt is het verhaal van de plukkaarten die specifiek bestaan in de landbouwsector. Daar pleit ik voor een maximalisatie van het aantal dagen. Met corona is het aantal van 65 dagen verhoogd, als ik me niet vergis is dat aantal verdubbeld. Wat is de stand van zaken? Ik weet dat dat federale materie is, toch had ik graag geweten wat op dat vlak de evolutie is. Het zou zonde zijn als dit teruggedraaid zou worden naar 65 dagen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Collega's, we zijn er allemaal van overtuigd dat de sierteeltsector een enorm belangrijke sector is. Op een relatief kleine oppervlakte creëren zij een zeer grote economische meerwaarde. Ze leveren inspanningen onder andere als het gaat over ontharding. En er is vooral het opkweken van aangepaste planten voor een aangepast klimaat, zeker als we kijken naar de stedelijke omgevingen: vaak hebben we de reflex om voor inheemse soorten te gaan, maar je ziet meer en meer dat er vanuit de praktijk, vanuit de sierteeltsector ook geadviseerd kan worden om meer doeltreffende planten te gaan aanplanten om een aantal doelstellingen zoals afkoeling te gaan realiseren.

Veel van de problemen waar de sierteeltsector vandaag mee kampt, vallen natuurlijk niet onder de rechtstreekse bevoegdheid van de minister. Het mestactieplan en het oogstverbod zijn hier al aangehaald, maar evengoed als het gaat over de vergunningsproblematiek van containervelden of van wateropvanginfrastructuur, is dat natuurlijk iets wat onder de bevoegdheid van aan andere minister valt. Maar een van de bevoegdheden valt wel onder minister Brouns. Dat gaat over innovatie. Collega Talpe heeft het ook al aangehaald, voor innovatie in de sierteeltsector kunnen we gelukkig ook rekenen op onze provinciale proefcentra die met heel wat technieken aan de slag gaan. Er is natuurlijk meer. We moeten zeker over het muurtje naar Nederland kijken. Daar heeft men op het vlak van automatisering al heel wat stappen vooruitgezet. Men heeft daar ook een iets spontanere reflex om naar een bank te stappen en een paar 100.000 euro te vragen om te investeren. We hebben een andere cultuur binnen de sierteeltsector, alhoewel die zo divers is dat we het niet van bedrijf tot bedrijf kunnen vergelijken. Minister, op welke manier zult u de innovatie in de sierteeltsector verder ondersteunen, naast of complementair met de werking van de proefcentra?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Een van de vaststellingen uit het bezoek was dat de automatisatie ook aldaar ingang gevonden had in het arbeidsproces om ergonomische en andere redenen, om de arbeidsomstandigheden, de efficiëntie van de productieprocessen te optimaliseren. Collega, er kan ook steun voor geboden worden via de kanalen die daarvoor voorzien zijn.

De grote uitdaging was inderdaad onder andere het vergunnen van de waterbassins. Meer algemeen, collega Talpe, begin ik met uw inleidende opmerking over de uitdaging rond het personeel. Ik heb gisteren ook gezegd dat we in een knelpunteconomie leven, van 207 naar 234 knelpuntvacatures. Ik denk ondertussen dat 4 van de 10 vacatures in Vlaanderen voor een knelpuntberoep zijn. We zitten op het vlak van kwantiteit en kwaliteit echt wel met een gigantische uitdaging. Dat maakt dat we met de niet-actieven – de anders-actieven zoals we die noemen – een heel grote uitdaging hebben, ook met VDAB omdat we tegelijk aan de grootste werkzaamheidsgraad ooit zitten. We gaan richting 77 procent. Er zijn nog nooit zoveel Vlamingen aan het werk geweest en toch zitten we met een structureel tekort. Als we kijken naar de demografische evolutie die voor ons staat, wordt die uitdaging alleen nog maar groter.

Dat maakt inderdaad dat zeker op korte termijn economische migratie, het verhaal van de seizoenarbeiders belangrijk is. Wat betreft de honderd dagen: ik dacht dat het al definitief afgeklopt was. Ik hoor dat er nog wat onderhandelingen zijn om de plukkaart op te trekken naar honderd dagen. Dat is iets wat onze volledige steun kan krijgen natuurlijk. Dat spreekt voor zich.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): We hebben hier de verschillende uitdagingen voor de sierteeltsector aangekaart. U bent daar goed van op de hoogte. Een heel deel kunt u zelf oplossen binnen deze bevoegdheid, ook binnen uw bevoegdheid van Werk, maar ook met minister Demir wat betreft de zaken die onder haar bevoegdheid vallen. Ga daar zeker mee aan de slag. Het klopt inderdaad: 36 procent – is het om precies te zijn – van de Vlaamse beroepen is ondertussen een knelpuntberoep. Er is inderdaad nog heel wat werk aan de winkel, om een gepast gezegde erbij te nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het NuReDrain project ter bestrijding van nutriënten uit diffuse bronnen – 1228 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, diffuse lozingen van nutriënten vanuit de land- en tuinbouw vormen een van de oorzaken van de nutriënten in het oppervlaktewater.

Het Interregproject NuReDrain (Nutrient Removal and Recovery from Drainage water) ontwikkelde filtersystemen om stikstof en fosfor uit drainagewater en spuiroom te verwijderen. Dat zijn eigenlijk al langer bekende technieken. Ze verwijderen fosfor door adsorptie aan ijzerrijk materiaal. Dat ijzerrijk materiaal komt onder meer uit reststromen van drinkwaterbedrijven. Stikstof wordt verwijderd door bacteriologische denitrificatie in een Moving Bed BioReactor, een rietveld of houtsnipperfilter. Veldproeven in Beitem, Staden, Destelbergen en Sint-Katelijne-Waver tonen een nutriëntenreductie van 60 tot 95 procent met die technieken.

Vandaar een aantal vragen aan u, minister: werd u op de hoogte gebracht van de resultaten van dit project? Wat is uw reactie op de resultaten? Hoe staat u tegenover de vraag van de initiatiefnemers om een dergelijk filtersysteem in de schoot van de niet-productieve investeringen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) op te nemen? Hoe staat u tegenover de vraag van de initiatiefnemers om

een dergelijke filter in een collectief areaal op te nemen, bijvoorbeeld via aantal landbouwers die samen investeren in een wetland, en waarbij het wetland 4 procent inneemt van het collectieve areaal?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Inderdaad, ik ben op de hoogte en, meer nog, ook wel enthousiast over de resultaten van het project. De technische resultaten zijn veelbelovend te noemen, namelijk 70 tot 90 procent reductie van stikstof en 80 procent van fosfor. Hoewel het gaat om een 'end of the pipe' oplossing, kan deze techniek absoluut verbetering brengen op plekken waar de oppervlaktewaterkwaliteit nog een grote doelafstand heeft, of waar de kwaliteit van het water sterk beïnvloed wordt door bijvoorbeeld nitraatrijke bronnen.

Ik laat mijn administratie ook bekijken in hoeverre dit binnen het kader van de niet-productieve kan mee ondersteund worden.

De vraag van de onderzoekers is tweeledig te noemen. Enerzijds roepen ze de landbouwers op om samen te werken en gebiedsgericht problemen aan te pakken, wat uiteraard alleen maar toe te juichen valt. Dat wordt in de praktijk ook toegepast in het ontwerp-BVR (besluit van de Vlaamse Regering) niet-productieve investeringen bij het nieuwe GLB. Daar worden groepen van landbouwers, die collectief investeringen uitvoeren, toegelaten tot de maatregel niet-productieve investeringen.

Anderzijds is de vraag van de onderzoekers om de oppervlakte van het wetland collectief te laten meetellen in het verplichte niet-productief areaal in het kader van de conditionaliteit gekoppeld aan de basisinkomenssteun. Hier is het antwoord negatief. De Europese verordening 2021/2115 geeft hiervoor geen enkele opening. De reden dat ervoor werd gekozen om groepen van landbouwers niet toe te laten in het kader van de voorwaarden voor de conditionaliteit wordt ingegeven door verwachte problemen met de controleerbaarheid.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, voor uw antwoord. Bedankt om te laten onderzoeken of het kan binnen de niet-productieve investeringen.

Wat betreft het collectieve verhaal: als daar natuurlijk geen openingen in zijn, en als dat daar niet mogelijk is, dan zitten we daar een stukje vast en heeft dat dan een negatief resultaat.

Ik ondersteun u in uw vaststelling dat de resultaten van de veldproeven veelbelovend zijn, en vooral ook in een aantal specifieke gebieden zouden kunnen leiden tot een oplossing, namelijk tot een verdere vermindering van de nutriënten in het oppervlaktewater. Ik was dan ook verbaasd toen ik een soortgelijke vraag stelde aan minister Demir met de vraag of zij wel of niet betrokken was. En eigenlijk schoof zij de volledige verantwoordelijkheid van zich af, zei ze dat ze niet betrokken was, dat het niet onder haar bevoegdheid viel en dat ze er verder niks mee zal doen.

Dat is natuurlijk heel jammer om zo'n antwoord te moeten krijgen wanneer de uitdagingen die er liggen ook gemeenschappelijk zullen moeten worden opgepikt. Dus mijn bijkomende vraag aan u, minister, luidt: kunt u de positieve insteek van de resultaten van zo'n Interregproject ook verder binnen de Vlaamse Regering opnemen met minister Demir?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: We gaan dat doen, collega De Roo.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Een duidelijke vraag, en een duidelijk antwoord.

Bedankt en veel succes, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de erkende brede weersverzekeringen voor landbouwers in 2023 – 1281 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het Departement Landbouw en Visserij maakte recent de erkende brede weersverzekeringen voor 2023 bekend. Het zijn dezelfde aanbieders ten opzichte van vorig jaar. Zoals we allemaal weten, is het de bedoeling dat met een erkende brede weersverzekering onze Vlaamse land- en tuinbouwers zich bij een private verzekeraar kunnen indekken tegen schade aan gewassen door extreme en ongunstige weersomstandigheden. Het idee is om dat meer via de private verzekeraar te laten plaatsvinden dan via het Rampenfonds.

Om het afsluiten van een brede weersverzekering een extra duwtje in de rug te geven, voorziet de Vlaamse overheid subsidies ter waarde van 65 procent van de kost van de jaarlijkse verzekeringspremie. Vanaf 2023 wordt die premie echter berekend op basis van de grootst verzekerde oppervlakte in de periode 2020-2022 en niet meer op de werkelijke jaarlijkse oppervlakte.

Nog tot en met eind 2024 is de wisselwerking tussen de brede weersverzekering en het Vlaamse Rampenfonds van kracht, waarbij landbouwers een deel van hun bewezen teeltschade vergoed zien indien een stuk van het areaal gedekt is door een brede weersverzekering. Dit systeem wordt stelselmatig uitgefaseerd en vanaf 2025 is men aangewezen op de brede weersverzekering.

Er zijn nog een aantal praktische voorwaarden voor de landbouwers. Momenteel moeten ze de polis jaarlijks afsluiten. De premie moet volledig worden geprefinancierd door de verzekeringsnemer, pas nadien krijgt men de vergoeding van de Vlaamse overheid.

Minister, kunt u een inzicht geven in de evolutie van het aantal verzekerden en de totale verzekerde oppervlakte sinds 2020? Is deze trend eerder stijgend of dalend en aan wat is dit volgens u toe te schrijven?

Kunt u toelichten in welke mate de mensen die nu nog, in 2023, willen instappen in zo'n brede weersverzekering, aanspraak kunnen maken op een premiesubsidie, aangezien die subsidie nu berekend wordt op basis van de grootst verzekerde areaaloppervlakte uit het verleden? Wil dat de facto zeggen dat ze geen aanspraak meer kunnen maken op een premie?

We zitten ongeveer halweg het traject tussen 2020 en 2025. Het idee was om zoveel mogelijk landbouwers naar de privéweersverzekering te leiden. Moeten we daar nog extra promotie rond maken of zijn we op het goede spoor? Indachtig het feit dat de beschermingsgraad van het Vlaamse Rampenfonds de komende jaren verder afloopt, is het toch in het belang van de landbouwers dat ze de weg naar de brede weersverzekering vinden.

Zowel vanuit de landbouw als vanuit de verzekeringssectoren horen we opmerkingen over de praktische voorwaarden rond die eenjarige polissen. Zou het volgens u mogelijk moeten zijn om ook meerjarige polissen te kunnen afsluiten? We zijn uiteraard al ver in het traject, we zijn ongeveer halfweg, maar kan er nog worden nagedacht over een soort van derde-betalerssysteem, waarbij alleen het saldo moet worden betaald door de landbouwer, in plaats van dat hij achteraf het geld terugkrijgt?

Tot slot, hebt u zelf al signalen ontvangen van de verzekeraars over hoe zij de toekomst van de brede weersverzekering zien, hoe zij het huidige systeem evalueren, en of de sector klaar is om, zodra er geen beroep meer kan worden gedaan op het Rampenfonds, via die brede weersverzekering voldoende dekking te geven? Ik dank u.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, er is in de periode 2020-2022 een daling van het aantal landbouwers die subsidie aanvragen voor de brede weersverzekering en een daling in de overeenkomende gecontracteerde verzekerde oppervlakte.

Er zijn voor deze trend meerdere oorzaken te bedenken, waaronder de kostprijs van de verzekeringen, de financiële situatie van het bedrijf, andere manieren waarop aan risicobeheersing en risicospreiding wordt gedaan, door bijvoorbeeld diversificatie, alternatieve verdienmodellen, enzovoort. Ook de afbouwregeling voor teeltschade in het Rampenfonds zal ongetwijfeld een impact hebben gehad.

In onze regelgeving is inderdaad een bepaling opgenomen die onze landbouwers ertoe moet aanzetten van bij de start van de subsidieregeling een brede weersverzekering af te sluiten met een zo groot mogelijke oppervlakte. Er is daarom voorzien dat vanaf 2023 de subsidie 65 procent bedraagt van de verzekeringspremie, exclusief belastingen, voor maximaal de grootste oppervlakte waarvoor de landbouwer in de periode 2020-2022 de subsidie heeft aangevraagd. Voor de bijkomende verzekerde oppervlakte ontvangt hij maximaal 65 procent subsidie van de verzekeringspremie exclusief belastingen. Er is een uitzondering voorzien voor de startende landbouwers: zij hebben wel garantie op die 65 procent subsidie.

De subsidieregeling rond de brede weersverzekering wordt meegenomen in de algemene communicatie van het Departement Landbouw en Visserij. Daarnaast is het uiteraard ook aan de verzekeraars om hun erkend product te promoten bij onze landbouwers.

Dan wat betreft uw vragen in verband met de aanpassingen aan de duur van de verzekeringsproducten: die lijken me nuttig om mee te nemen in de evaluatie en de oefening die daarrond nog zal moeten worden gemaakt.

Ik had al contact met de verzekeringswereld over het systeem van de brede weersverzekering. Daar is er ook de vaststelling dat het aantal landbouwers die een dergelijke verzekering afsluiten, daalt. De brede weersverzekering is een product dat op de markt wordt aangeboden door een aantal verzekeraars en zij zullen in eerste instantie zelf ook een evaluatie moeten maken. Ik denk dat we niet de fout mogen maken om te stellen dat iedereen zich moet verzekeren. Sommige boeren slagen er bijvoorbeeld in om hun klant een deel van het risico te laten dragen door op voorhand prijsafspraken te maken. Het is in eerste instantie belangrijk dat elk bedrijf zijn rekening maakt op basis van goede informatie en begeleiding, zodat elke boer de mogelijkheid krijgt om een keuze te maken die past bij zijn of haar bedrijf.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u, minister, voor uw toelichting. Ik doe een aantal vaststellingen. Ik ben het, ten eerste, met u eens dat men ook op andere manieren aan risicospreiding kan doen dan zich te wenden tot een verzekeraar. Ik denk dat de landbouwers dat ook doen.

Daarnaast blijft toch de vaststelling dat we bijna jaar na jaar met een calamiteit worden geconfronteerd door de klimaatverandering, door de veranderende weersomstandigheden, door de meer extreme weersvormen die voorkomen. Eerst wordt dan naar de overheid gekeken die de schade snel moet vergoeden. We hadden het idee opgevat om dat weg te halen uit het Vlaams Rampenfonds, om er niet telkens ettelijke miljoenen uit te moeten halen om de schade te vergoeden, en dat meer richting de private verzekeringssector te duwen. Daar was een zinvol systeem voor uitgewerkt. We zijn nu iets over de helft en het lijkt niet echt te hebben gewerkt. U geeft ook zelf aan dat er een dalende tendens is. Er zijn minder landbouwers die er gebruik van maken en ze verzekeren zich voor een kleiner areaal. Het was een goed idee, maar naar mijn aanvoelen lijkt het in de praktijk niet helemaal te hebben gewerkt zoals we voor ogen hadden. Mijn vrees is dan ook een beetje dat we, als de periode van vijf jaar voorbij is, opnieuw in een fase terecht zullen komen dat men toch nog naar de overheid kijkt omdat er zich een onvoldoende aantal mensen privaats hebben verzekerd.

Vanuit de aanbieders van de verzekeringen is er natuurlijk een logische bezorgdheid. Je hebt heel veel participanten nodig die allemaal een beperkte bijdrage leveren om, in geval van schade, te kunnen vergoeden. Maar als er te weinig mensen van het product gebruik maken, kan dat voor de verzekeraar nooit een rendabel model zijn. Ook de frequentie van het voorkomen van schade maakt het een uitdaging van de kant van de verzekeraar om dit te laten werken. We moeten daar nog eens grondig naar kijken. Ik zie de voorzitter, die ook al veel rond dit thema heeft gewerkt, instemmend knikken.

Ik zal deze vraag ook voorleggen aan minister-president Jambon, die bevoegd is voor het Vlaams Rampenfonds. Ik denk dat ze volgende week in de commissie wordt behandeld. We moeten, als Vlaamse overheid, dat systeem onder de loep houden en bekijken hoe we dat kunnen versterken ten bate van zowel de landbouwers die zich tegen risico willen indekken, als de aanbieders die dat op een economisch rendabele manier moeten kunnen aanbieden.

De voorzitter: Inderdaad, collega Coel, we hebben al in het verleden afgesproken om een gedachtewisseling rond deze thematiek te doen. Het is goed dat u die vraag nu stelt. Ik heb, in de rand van Agriflanders, een aantal mensen uit die verzekeringswereld gezien. Ze zijn nog niet helemaal klaar met hun evaluatie. Ook vanuit de administratie heeft men gezegd dat men een signaal zou geven wanneer het opportuun is. We kunnen in de regeling van de werkzaamheden afspreken om een aantal mensen uit die sector uit te nodigen. Het is een zeer pertinente vraag die u hier hebt gesteld.

Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil ook even aansluiten omdat wij inderdaad die bekommernissen die door collega Coel en de voorzitter werden aangehaald absoluut onderschrijven.

Inderdaad, we gaan de minister-president uiteraard moeten aanspreken, omdat dit ook onder zijn bevoegdheid valt.

De Hagelunie – want dat zal waarschijnlijk de aanleiding zijn voor de vraag – konigde aan te stoppen met de verzekering of toch geen nieuwe klanten meer aan te nemen, omdat het niet meer rendabel is. Dat is een bezorgdheid die we moeten meenemen, want die verzekering is wel heel belangrijk, zeker nu het aantal

calamiteiten toch wel toeneemt, zoals collega Coel ook aanhaalt. Er is ook wat evolutie, we zien bijvoorbeeld dat de zonnebrandschade niet opgenomen is in die verzekering. Dat is iets wat we ook moeten durven evalueren.

We hebben concrete voorstellen gekregen vanuit de verzekeringssector, onder andere om dat subsidiepercentage op te trekken van 65 naar 70 procent en ook langere contracten tot drie jaar af te sluiten. Dat zijn misschien zaken waar we toch wel even over moeten nadenken.

Ik weet dat er in 2025 een evaluatie staat gepland, maar misschien is het een optie om dat vooruit te schuiven. Of wachten we tot na de hoorzitting en kunnen we daar dan onze conclusies uit trekken en eventueel kijken of we iets met de zonnebrandschade kunnen doen? Ik denk dat dat wel pertinente vragen zijn, waarin we misschien met die hoorzitting ook wel goede inzichten kunnen krijgen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik kan daar heel kort over zijn: ik denk dat het heel goed geschetst is waar we staan, wat de uitdagingen zijn, dat het goed is dat het vanuit deze commissie goed wordt opgevolgd en dat we inderdaad het juiste moment kiezen voor de evaluatie en dan daar verder uit leren voor de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opleidingsvoorwaarden voor startende en overnemende landbouwers bij lopende of nieuwe dossiers voor steun vanwege het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds – 1282 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, opdat onze Vlaamse land- en tuinbouwers aanspraak kunnen maken op financiële steun uit het Vlaamse Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), moeten ze aan een aantal voorwaarden voldoen met betrekking tot hun economische situatie en opleidingsniveau.

In het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is er ook sprake van een hertekende definitie van een 'actieve landbouwer' om aanspraak te kunnen maken op verschillende steunmechanismen, zoals onder andere VLIF-steun. Daarbij staat niet langer de landbouwer-zaakvoerder als persoon centraal, maar wordt er nu gekeken naar de economische context op het landbouwbedrijf in kwestie, op basis van onder andere de NACEBEL-code (Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes), de standaardverdien capaciteit, de btw-verkoopshandelingen en het aandeel van zaakvoerders die van een rustpensioen genieten.

Het is op zich een goede zaak dat we met die definitie werken en dat die wat aangescherpt is rond de actieve landbouwer. Het is niet de bedoeling dat we de schaarse middelen die naar landbouw gaan, te zeer versnipperen over hobbyboeren, pensioenboeren en industriële concerns die er ook nog een landbouwactiviteit op nahouden. Ik denk dat dat niet de bedoeling is, dus het is goed dat dat wat gelimiteerd is.

Maar ik krijg toch signalen vanop het terrein dat dat ook wel tot een specifieke problematiek leidt, namelijk dat personen die niet aan die opleidingsvoorwaarde

voldoen en die door omstandigheden plots het bedrijf, dikwijls van hun echtgenoot, moeten overnemen, bij ziekte of ongeval of eventueel zelfs overlijden, of gewoon bij pensioen, toch nog dat landbouwinstallatieattest dienen te halen om te vermijden dat eventuele openstaande VLIF-steundossiers worden teruggevorderd omdat ze niet meer aan de voorwaarden voldoen.

Op zich is het wel bijzonder dat dergelijke personen, die soms al dertig jaar actief zijn in het bedrijf en het mee uitbaten, voor de overname van hun eigen bedrijf nog dat installatieattest moeten halen om te vermijden dat ze VLIF-steun moeten terugbetalen en dat daardoor ook de overgang van dat bedrijf gecompromitteerd wordt. In andere sectoren werkt men met een concept van gelijkgestelde ervaring.

Minister, hebt u ook dergelijke signalen dat dat soms tot problemen leidt wat betreft de terugvordering van VLIF-steun, waardoor de doorstart van het bedrijf bemoeilijkt wordt? Kunt u toelichten hoe de eventuele VLIF-steun voor een landbouwbedrijf juist in zijn werk gaat? In welke gevallen wordt die teruggevorderd? Is er een overgangsperiode voorzien waarbij de nieuwe zaakvoerder of uitbater van het landbouwbedrijf zich in regel kan stellen? Wordt er dan bepaalde reeds gegeven steun teruggevorderd? Volgens welke ratio verhoudt zich dat?

In heel wat andere sectoren werken we met het concept van gelijkgestelde ervaring als alternatief voor diplomavereisten. Denkt u dat we een dergelijk concept in de gevallen die ik hier geschetst heb, ook in de landbouwsector meer ingang kunnen laten vinden, zodat deze problematiek uit de wereld kan worden geholpen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, ik ben inderdaad op de hoogte van de problematiek. In het besluit van 19 december 2014 van de Vlaamse Regering betreffende steun aan investeringen en overnames in de landbouw, dat van toepassing is op steun-aanvragen ingediend tot eind vorig jaar, wordt de vakbekwaamheid gedefinieerd als combinatie van diploma en ervaring. Het klopt dat een meewerkende echtgenoot zonder een basisopleiding landbouw, of minstens hoger secundair onderwijs, of zonder installatieattest niet in aanmerking komt. Ervaring is daarbij niet de bottleneck, want de gevraagde twee jaar ervaring kan ook ingevuld worden als meewerkend echtgenoot. Om terugvordering van VLIF-steun te vermijden, zal de meewerkende echtgenoot in de praktijk de starterscursus moeten volgen voor het behalen van het installatieattest. Ik ken zo inderdaad ook een heel aantal voorbeelden van zeer dichtbij.

Mijn administratie probeert in de praktijk zo pragmatisch mogelijk te werken. Sowieso wordt er veel tijd gegeven om het installatieattest te behalen. Indien de betrokkene niet zou slagen in het examen, wordt niet onmiddellijk overgegaan tot terugvordering, maar worden bijkomende kansen gegeven om wel te slagen. Pas wanneer de nieuwe bedrijfsleider na die ruime tijdspanne geen installatieattest kan voorleggen, wordt de steun teruggevorderd, proportioneel berekend vanaf het moment dat het bedrijf niet meer voldeed aan de VLIF-voorwaarden.

Maar ik geef toe dat het geen evidentie is, zeker op latere leeftijd, om als het ware weer de schoolbanken in te moeten en examens af te leggen. Daarom zal binnen de steunvoorwaarden voor het nieuwe GLB, zowel voor investeringssteun voor productieve investeringen als voor opstart- en overnamesteun voor jonge landbouwers, die problematiek zich niet meer in die mate voordoen.

Bij de VLIF 'productieve investeringen' vervalt de voorwaarde van vakbekwaamheid voor bedrijfsleiders. In de VLIF-opstart- en overnamesteun voor jonge landbouwers en voor de 10 procent verhoogde investeringssteun voor jonge landbouwers, voor de meest duurzame investeringen, wordt de vakbekwaamheid, met name het diploma basisopleiding landbouw of het installatieattest, enkel nog

gevraagd voor de jonge landbouwer zelf en dus niet meer voor eventuele andere bedrijfsleiders.

Het is goed en ook haalbaar om voor jonge landbouwers die diplomavereisten te stellen. In het kader van de opstart- en overnamesteun voor jonge landbouwers is dat ook een Europese verplichting, waar we dus niet buiten kunnen. De verordening dienaangaande betreffende het GLB-strategisch plan legt op dat de jonge landbouwers een passende opleiding moeten volgen of moeten beschikken over de nodige vaardigheden.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u wel, minister. Ten eerste ben ik het er volledig mee eens dat het voor jonge landbouwers een logische zaak is dat we dat mee inschrijven als voorwaarde. Ik denk dat hen dat alleen maar kan versterken in hun verdere carrière en in de bedrijfsvoering. Ik ben ook blij dat het voor de toekomst opgelost is, maar je zit natuurlijk in een overgangperiode met een aantal dossiers die nog op basis van de oude voorwaarden zijn aangegaan en waar de periode nog lopende is. Dat is ergens tussen vijf en tien jaar, afhankelijk van hoe oud het dossier van de aanvraag is. Voor die groep blijft de oude regelgeving natuurlijk van kracht.

Ik zou dus er toch op willen aandringen om te bekijken of we voor die groep nog een initiatief kunnen nemen om, conform wat we voor het nieuwe systeem voorzien, naar een soort gelijkschakeling te gaan en niet zozeer strikt vast te houden aan het feit dat men dat diploma of dat attest moet halen. Als je dertig of veertig jaar je bedrijf mee geleid hebt, samen met je partner, is het toch redelijk absurd dat wij verwachten dat dat nog eens aangetoond wordt door te slagen in een examen. Het feit dat het bedrijf al zo lang bestaat, toont toch enigszins aan dat men succesvol in staat is om dat bedrijf mee te leiden. Ik blijf dus aandringen om voor die categorie nog naar een oplossing te gaan.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik begrijp die bijkomende zorg en de bijkomende vraag over de retroactiviteit, maar daar kan ik op dit ogenblik nog geen beloftes over doen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt om het toch te bekijken, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.